

Η ΝΕΚΡΑΝΑΣΤΑΣΗ ΕΝΟΣ ΡΩΣΟΥ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΘΑΝΑΤΙΑΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ ΤΟΥ

Πρόλογος της Ρωσικής εκδόσεως

Το ιστορικό αυτό γεγονός δημοσιεύτηκε στις αρχές του εικοστού αιώνα στο περιοδικό «Μοσκόβοσκιε Βέντομοστι» (Τα χρονικά της Μόσχας). Αργότερα κυκλοφόρησε από την Λαύρα του Οσίου Σεργίου σαν ξεχωριστή έκδοση.

Το εκδοτικό τμήμα της Λαύρας επικοινωνήσε με τον συγγραφέα του βιβλίου, ο οποίος και επαλήθευσε το γεγονός το οποίο, περιγράφεται στο βιβλίο, λέγοντας ταυτόχρονα ότι ο άνθρωπος, στον οποίο το γεγονός αυτό συνέβη, στην συνέχεια έγινε μοναχός. Η παρούσα έκδοση αποτελεί επανεκτύπωση του κειμένου πού δημοσιεύτηκε στην πόλη Καλούγκα Το 1911.

A'

Πολλοί άνθρωποι τον αιώνα μας τον αποκαλούν «αιώνα της άρνησης», υποστηρίζοντας ότι ή άρνηση είναι το κυρίαρχο πνεύμα της εποχής μας. Η άρνηση αυτή ίσως είναι μία επιδημία που όλους μας ταλαιπωρεί σήμερα. Έκτος όμως από αυτή την γενική άρνηση υπάρχουν και άλλες όχι λίγες αρνήσεις που φύτεψαν στο έδαφος της δικής μας επιπολαιότητας. Πολλές φορές ίσως αρνούμαστε και κάτι το οποίο δεν το γνωρίζουμε καθόλου. Δεν το έχουμε σκεφτεί καν και όμως το αρνούμαστε. Μαζεύονται ένα σωρός ιδέες και θεωρίες, δημιουργώντας στο κεφάλι μας ένα χάος. Ιδέες από διάφορες διδασκαλίες, πολλές φορές αντίθετες μεταξύ τους, κάποιες θεωρίες αλλά τίποτα ορισμένο και συγκεκριμένο. Όλα είναι τόσο επιφανειακά, ασαφή και αόριστα, ώστε δεν υπάρχει καμιά προοπτική κάτι να καταλάβουμε. Ποιοι είμαστε, σε τι πιστεύουμε, ποιο ιδανικό έχουμε στην ψυχή μας, και αν το έχουμε. Αυτά για πολλούς από μας είναι σχεδόν άγνωστα. Το παράξενο όμως είναι ότι ποτέ οι άνθρωποι δεν αρέσκονται τόσο πολύ στο να συζητούν όπως τώρα, στην εποχή των γραμμάτων. Δυστυχώς όμως δεν θέλουν να κατανοήσουν τον εαυτό τους. Το λέω αυτό επειδή το παρατηρώ στους ανθρώπους γύρω μου αλλά και σε μένα τον ίδιο.

Δεν θα περιγράψω όμως εδώ με λεπτομέρειες ολόκληρη τη ζωή μου, επειδή αυτό είναι άσχετο προς το σκοπό μου. Θα προσπαθήσω όμως να περιγράψω τις θρησκευτικές μου πεποιθήσεις. Μεγάλωσα σε μία ορθόδοξη οικογένεια, οι γονείς μου ήταν άνθρωποι ευσεβείς. στο σχολείο όπου πήγαινα η απιστία δεν θεωρούνταν χαρακτηριστικό γνώρισμα μεγαλοφυΐας. Γι' αυτό και δεν υπήρξα μηδενιστής όπως οι περισσότεροι νέοι της εποχής μου. Ουσιαστικά ήμουν κάτι το απροσδιόριστο: ούτε άθεος ήμουν αλλά ούτε θα μπορούσα να θεωρήσω τον εαυτό μου άνθρωπο λίγο ή πολύ θρησκευόμενο. Επειδή κάτι τέτοιο δεν ήταν αποτέλεσμα κάποιων δικών μου προσωπικών πεποιθήσεων αλλά διαμορφώθηκε κάτω από την επίδραση του περιβάλλοντος, γι' αυτό θα παρακαλούσα τον αναγνώστη να βρει μόνος του ένα κατάλληλο ορισμό για την προσωπικότητά μου.

Η ταυτότητα μου έγραφε «χριστιανός ορθόδοξος» αλλά ποτέ μου δεν σκέφτηκα αν έχω ή όχι το δικαίωμα να ονομάζομαι έτσι. Ποτέ δεν μου ήρθε στο μυαλό να ερευνήσω τι απαιτεί από μένα αυτό το όνομα και αν εγώ ανταποκρίνομαι σ' αυτές τις απαιτήσεις. Πάντα έλεγα ότι πιστεύω στον Θεό αλλά αν κάποιος με ρωτούσε πώς πιστεύω και πώς πρέπει να πιστεύουμε σ' Αυτόν σύμφωνα με τη διδασκαλία της Ορθόδοξης Εκκλησίας, μέλος της οποίας αποτελούσα και εγώ, αυτό, χωρίς καμιά αμφιβολία, θα με έβαζε σε

αμηχανία. Αν με ρωτούσαν, για παράδειγμα, αν υπήρξε ή όχι σωτήρια για μας η ενανθρώπιση και τα πάθη του Υιού του Θεού ή πώς βλέπω εγώ την Εκκλησία, αν πιστεύω ή όχι σ' αυτή και στα μυστήρια της, δεν μπορώ να φανταστώ τι ανοησίες θα μπορούσα να πω. Να και ένα παράδειγμα.

Μια φορά η γιαγιά μου, πού πάντα τηρούσε αυστηρά τη νηστεία, μου έκανε την παρατήρηση, γιατί εγώ δεν νηστεύω.

- Είσαι γερός και δυνατός, δεν είναι δύσκολο για σένα να νηστεύεις. Πώς ακόμα και ένα τόσο εύκολο πράγμα πού μας ορίζει η Εκκλησία, δεν θέλεις να το κάνεις;

Ο ορισμός αυτός, γιαγιά μου, δεν έχει νόημα, της απάντησα. Εσείς τρώτε νησίσιμα επειδή το έχετε συνηθίσει, αλλά συνειδητά δεν το κάνει κανείς από σας.

- Γιατί νομίζεις ότι το να νηστεύεις δεν έχει νόημα;

- τι διαφορά έχει για τον Θεό αν τρώω ζαμπόν ή καπνιστό ψάρι;

Τέτοιες «βαθιές» σκέψεις είχε ένας μορφωμένος άνθρωπος για την ουσία της νηστείας!

- Τι είναι αυτά πού λες; συνέχισε η γιαγιά. Και πώς μπορείς να το χαρακτηρίζεις ανοησία, αν ο ίδιος ο Κύριος μας νήστευε; Αυτό μου έκανε μεγάλη εντύπωση και μόνο με την βοήθεια της γιαγιάς μου μπόρεσα να θυμηθώ ότι πραγματικά έτσι γράφει και στο Ευαγγέλιο. Όπως βλέπετε αν και είχα δείξει αμέλεια να γνωρίσω το γεγονός, ότι και ο Σωτήρας μας ο ίδιος τηρούσε την νηστεία, επιπλέον είχα και αντιρρήσεις.

Άλλα ας μην σκεφτεί ο αναγνώστης ότι ήμουν λιγότερο σοβαρός από κάποιους άλλους νέους του κύκλου μου. Ακόμα ένα παράδειγμα. Κάποιος ρώτησε έναν γνωστό μου, με τον όποιο εργαζόμασταν μαζί, αν εκείνος πιστεύει στον Χριστό ως Θεάνθρωπο. Εκείνος απάντησε ότι πιστεύει αλλά από τη συνέχεια της συζήτησης έγινε φανερό ότι αρνείται την Ανάσταση του Χριστού.

- Με συγχωρείτε, του είπε μία γυναίκα, αλλά είναι παράξενο αυτό πού λέτε. τι νομίζετε ότι έγινε μετά με τον Χριστό; Αν εσείς πιστεύετε ότι Αυτός είναι ο Θεός, τότε πώς είναι δυνατόν να λέτε ταυτόχρονα ότι Αυτός πέθανε, δηλαδή με άλλα λόγια ότι έπαψε να υπάρχει; Όλοι εμείς περιμέναμε ότι θα μας δώσει μία έξυπνη απάντηση, θα μας παρουσιάσει καινούρια θεωρία περί θανάτου ή θα μας δώσει μία νέα ερμηνεία αυτού του γεγονότος. και, όμως, τίποτα παρόμοιο. Απλά μας είπε: «Αχ, δεν το σκέφτηκα!».

B'

Μία παρόμοια ανοησία είχα και εγώ στο νου μου. Θα μπορούσα νά πω ότι κατά την γνώμη μου πίστευα σωστά στον Θεό. Πίστευα ότι είναι ο Ων, ότι είναι προσωπικός, παντοδύναμος και αιώνιος. Δεχόμουν ότι ο Άνθρωπος πλάστηκε από αυτόν αλλά δεν πίστευα στην μετά θάνατον ζωή. και εγώ, όπως και ο γνωστός μου για τον όποιον μίλησα παραπάνω, δεν καταλάβαινα πως έχω αυτή την εσφαλμένη αντίληψη περί θανάτου μέχρι νά μου Το δείξει ένα περιστατικό. και αυτό αποτελεί ακόμα ένα δείγμα της μη σοβαρής σχέσεώς μας γενικά με τη θρησκεία και ειδικά της δικής μου απροσεξίας σε ότι αφορά την πνευματική ζωή.

Έτυχε νά γνωριστώ με έναν σοβαρό και πολύ μορφωμένο άνθρωπο. Τον συμπαθούσα πολύ. Εκείνος ζούσε μόνος του και συχνά τον επισκεπτόμουν. Μία φορά πού πήγα νά τον δω, τον βρήκα νά κάθεται στο γραφείο του και νά διαβάζει την χριστιανική κατήχηση.

- Τι σημαίνει αυτό, Πρόχορε Αλεξάνδροβιτς (έτσι έλεγαν τον γνωστό μου), θέλετε νά γίνετε δάσκαλος; τον ρώτησα με περιέργεια, κοιτάζοντας προς το βιβλίο πού διάβαζε εκείνος.

- Όχι, αγαπητέ μου! τι λες, δάσκαλος; Μακάρι νά μπορούσα νά γίνω καλός μαθητής και όχι εγώ νά διδάξω άλλους. Πρέπει νά προετοιμαστώ για τις εξετάσεις. Ο καιρός πλησιάζει. Βλέπεις, μέρα με τη μέρα ασπρίζουν όλο και περισσότερο τά μαλλιά μου. Κάθε στιγμή μπορεί νά με καλέσουν, μου απάντησε, όπως και πάντα, με ένα χαμόγελο δεν πήρα στα σοβαρά τά λόγια του. Επειδή ήταν άνθρωπος μορφωμένος και πάντα διάβαζε πολύ, νόμιζα ότι άπλά ψάχνει στην κατήχηση κάποιες πληροφορίες. Αυτός όμως ήθελε νά μου εξηγήσει ακριβώς τι εννοούσε και μου είπε:

Διαβάζω πολλά και διάφορα σύγχρονα έργα και συναντώ εκεί πολλές ανοησίες, γι' αυτό και εξετάζω τον εαυτό μου νά μην αποκλείσω από τη σωστή οδό. Γιατί στο τέλος της ζωής μας μας περιμένουν εξετάσεις, πραγματικά δύσκολες εξετάσεις, και επιπλέον δεν θα υπάρξει η δυνατότητα νά τις ξαναδώσουμε.

- Πιστεύετε εσείς σ' όλα αυτά;

- Μα πώς μπορώ νά μην τά πιστεύω;

Τι, πέστε μου αληθινά, μπορεί νά μου συμβεί; Απλά θα διαλυθώ και θα γίνω σκόνη; και αν όχι; Τότε, μήπως θα υπάρξει η περίπτωση νά κληθώ για νά απολογηθώ για τις πράξεις μου; Δεν είμαι άψυχο ξύλο, έχω θέληση και διάνοια. Συνειδητά έζησα και συνειδητά έπραξα όλες τις αμαρτίες μου...

- Δεν καταλαβαίνω, κύριε Πρόχορε Αλεξάνδροβιτς, πώς φύτρωσε μέσα σας η πίστη στη

μετά θάνατον ζωή; Η άποψή μου είναι ότι ο άνθρωπος πεθαίνει και όλα τελειώνουν, τελεία και παύλα, τον βλέπεις ακίνητο και άψυχο, νά σαπίζει και νά αποσυντίθεται. Πώς μπορούμε μετά νά μιλάμε για κάποιου είδους ζωή; του είπα εγώ, εκφράζοντας την γνώμη μου.

- Με συγχωρείται, και για τον Λάζαρο, τον Τετραήμερο, τι νά πούμε; Η ανάσταση του είναι ένα αναμφισβήτητο γεγονός. Ο ίδιος υπήρξε όμοιος με μένα άνθρωπος και πλάστηκε από τον ίδιο πηλό όπως και εγώ.

Τον κοιτούσα και δεν μπορούσα νά αποκρύψω την έκπληξή μου. Είναι δυνατόν ένας τόσο μορφωμένος άνθρωπος νά πιστεύει σ' αυτά τά αδιανόητα πράγματα;

Ο Πρόχορος Αλεξάνδροβιτς με την σειρά του με κοίταξε με προσοχή και μετά με ρώτησε, με χαμηλό τόνο:

- Μήπως είστε άπιστος;

- Όχι, γιατί; Εγώ πιστεύω στον Θεό, του απάντησα.

- Και όμως στην μετά θάνατον ζωή πού μας αποκαλύπτει το Ευαγγέλιο δεν πιστεύετε. Σήμερα ο καθένας τον Θεό τον καταλαβαίνει διαφορετικά, την θεία αποκάλυψη ο καθένας την κόβει και την ράβει στα μέτρα του. Υπάρχει ακόμα και η ανθρώπινη αξιολόγηση. Σ' αυτό, λένε πρέπει οπωσδήποτε να πιστεύουμε, σ' εκείνο μπορούμε και νά μην πιστεύουμε και σ' ένα τρίτο, λόγου χάρη, δεν υπάρχει κανένας λόγος νά πιστεύουμε! σαν νά είναι πολλές οι αλήθειες και όχι μία και δεν καταλαβαίνουν ότι σ' αυτή την περίπτωση πιστεύουν σε κάτι πού είναι προϊόν της δικής τους σκέψης και της φαντασίας, οπότε δεν μπορούμε πλέον νά μιλάμε για πίστη στο Θεό.

- Μπορούμε, όμως, σε όλα νά πιστεύουμε; Μερικές φορές συναντάμε πολύ παράξενα πράγματα...

- Θέλετε νά πείτε ακατανόητα; Προσπαθήστε να καταλάβετε τον εαυτό σας δεν θα μπορέσετε. Πρέπει νά καταλάβετε ότι η αιτία είστε εσείς ο ίδιος.

Προσπαθήστε νά μιλήσετε με έναν απλό άνθρωπο για τον τετραγωνισμό του κύκλου ή για κάποιο άλλο θέμα από τά ανώτερα μαθηματικά. Εκείνος δεν θα καταλάβει τίποτα. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι πρέπει νά απορρίψουμε την ίδια την επιστήμη. Βέβαια είναι πιο εύκολο νά απορρίπτουμε κάτι, αλλά τις περισσότερες φορές από αυτό δεν βγαίνει κανένα αποτέλεσμα.

Σκεφτείτε λίγο πόσο παράλογο είναι αυτό πού λέτε. Λέτε ότι πιστεύετε στον Θεό αλλά στη μετά θάνατον ζωή δεν πιστεύετε. Ο Θεός όμως δεν είναι Θεός νεκρών αλλά ζώντων. Διαφορετικά τι Θεός είναι Αυτός; Άλλωστε για τη ζωή πέραν του τάφου μίλησε ο ίδιος ο

Χριστός. Είναι δυνατόν νά έλεγε ψέματα; Κανείς όμως, ακόμα και οι χειρότεροι εχθροί Του, δεν μπόρεσαν νά τον κατηγορήσουν για το ότι κήρυττε ψέματα. για ποιο λόγο τότε Αυτός ήλθε στη γη και υπέφερε τόσα πάθη; για ποιο λόγο, - σας ρωτάω -, αν εμείς Θα διαλυόμαστε και Θα γινόμαστε σκόνη;

Όχι, δεν μπορείτε νά συνεχίσετε νά σκέφτεστε με αυτόν τον τρόπο. Οπωσδήποτε πρέπει νά τον διορθώσετε, είτε με ζήλο. Πρέπει νά κατανοήσετε πόσο σημαντικό είναι κάτι τέτοιο. Αν αποκτήσετε σωστή αντίληψη πάνω στο θέμα αυτό τότε η ζωή σας Θα αλλάξει. Θα γίνει μέσα σας μία κατά κάποιον τρόπο ηθική επανάσταση. Η πεποίθηση αυτή θα σας στηρίζει και ταυτόχρονα Θα σας παρηγορεί. θα είναι για σας ένα στήριγμα στον καθημερινό σας αγώνα.

Γ'

Έβλεπα πώς σ' αυτό πού λέει ο Πρόχορος Αλεξάνδροβιτς υπάρχει κάποια λογική. Όμως η σύντομη αυτή συζήτηση δεν μπόρεσε νά με πείσει νά πιστέψω σε ότι συνήθισα νά μην πιστεύω εως τώρα. Το μόνο πού έκανε ήταν νά αποκαλύψει αυτή την συγκεκριμένη γνώμη μου, ή όποια μέχρι εκείνη τη στιγμή παρέμενε κρυμμένη, επειδή δεν έτυχε νά την αναφέρω σε κάποιον, γιατί δεν είχα ποτέ σκεφτεί σοβαρά γι' αυτό το θέμα. τον Πρόχορο 'Αλεξάνδροβιτς όμως τον ανησυχούσε πάρα πολύ αυτή ή στάση μου.

Ξανά και ξανά κατά τη διάρκεια της βραδιάς γύριζε σ' αυτό το θέμα. Όταν σηκώθηκα για νά φύγω μου έδωσε νά διαβάσω μερικά βιβλία από την πλούσια βιβλιοθήκη του και μου είπε:

- Διαβάστε τα οπωσδήποτε. Δεν πρέπει νά παραμείνετε σ' αυτή την κατάσταση. Είμαι σίγουρος ότι με Το μυαλό σας γρήγορα Θα καταλάβετε πώς δεν υπάρχει κανένας λόγος νά μην πιστεύετε στην μετά θάνατον ζωή. Πρέπει όμως νά πιστέψετε όχι μόνο με το νου αλλά και με την καρδιά σας, αλλιώς η πίστη σας αυτή Θα κρατήσει μία μέρα το πολύ και έπειτα Θα χαθεί. Ο νους μας είναι ένα κόσκινο. Διάφορες σκέψεις και ιδέες περνάνε μέσα άπ' αυτόν, έρχονται και φεύγουν. Δεν τά κρατάει ο νους, επειδή ο τόπος όπου αυτά φυλάσσονται βρίσκεται άλλου.

Διάβασα τά βιβλία πού μου είχε δώσει. δεν θυμάμαι αν τά διάβασα όλα. Όμως η

συνήθεια ήταν πιο ισχυρή από τη λογική. Όλα όσα έγραφαν τά βιβλία αυτά ήταν πολύ πειστικά.

Τά επιχειρήματα δυνατά και εγώ σχεδόν τίποτα δεν μπόρεσα νά αντιπαραθέσω σ' αυτά, Μία και οί γνώσεις μου για τά θέματα θρησκείας ήταν πολύ περιορισμένες. αυτά όμως δεν με έκαναν νά αλλάξω τις πεπειθήσεις μου.

Συνειδητοποιούσα πώς αυτές οί πεπειθήσεις μου ίσως ήταν παράλογες. Πίστεψα απολύτως πώς ήταν αληθινά όλα πού έγραφαν τά βιβλία και όμως δεν βεβαιώθηκα για την μετά θάνατον ζωή για μένα ο θάνατος ήταν το οριστικό τέλος της ανθρώπινης ύπαρξης.

Πέρασε λίγος καιρός μετά από τη συζήτηση πού είχα με τον Πρόχορο Αλεξάνδροβιτς, για την οποία μιλήσαμε παραπάνω. Εγώ δυστυχώς έπρεπε νά φύγω από την πόλη και νά απομακρυνθώ από τον Πρόχορο Αλεξάνδροβιτς. Ποτέ ξανά δεν τον συνάντησα. Ίσως αυτός επειδή ήταν άνθρωπος πιστός, έξυπνος, πολύ συμπαθητικός και με σταθερές αρχές Θα μπορούσε νά με βοηθήσει νά δω διαφορετικά τη ζωή μου και την ανθρώπινη ύπαρξη γενικά και νά αλλάξω την λανθασμένη ιδέα μου περί θανάτου. Αυτός όμως δεν ήταν πια κοντά μου αλλά ούτε και βρέθηκε κάποιος άλλος στη θέση του, πού θα μπορούσε νά με καθοδηγήσει. Επειδή ήμουν νέος και μάλιστα όχι πολύ σοβαρός, όπως το έχω πει, δεν με απασχολούσαν καθόλου τά προβλήματα αυτά και γρήγορα ξέχασα και αυτά πού μου είπε ο Πρόχορο Αλεξάνδροβιτς και αυτόν τον ίδιο...

Δ'

Πέρασαν αρκετά χρόνια. Είναι ντροπή μου και όμως πρέπει νά ομολογήσω πώς δεν άλλαξα πολύ σ' αυτά τά χρόνια. Ήμουν ήδη άνθρωπος μέσης ηλικίας και όμως δεν μπορώ νά πω πώς άρχισα νά βλέπω πιο σοβαρά τη ζωή μου. δεν είχα καταλάβει Το νόημα της ανθρώπινης ύπαρξης. Το νά προσπαθήσω νά καταλάβω τον εαυτό μου, ποιος είμαι, ήταν για μένα εκτός πραγματικότητας. Εξακολουθούσα νά βλέπω την ζωή υπό το πρίσμα της καθημερινότητας, όπως άλλωστε την έβλεπαν οι περισσότεροι άνθρωποι του περιβάλλοντός μου και με την σχέση μου με την θρησκεία γινόταν περίπου το ίδιο. Όπως και στα νεανικά μου χρόνια δεν ήμουν ούτε άθεος αλλά ούτε συνειδητός πιστός.

Μία φορά το χρόνο πήγαινα στην εκκλησία για νά εξομολογηθώ και νά κοινωνήσω. Τέτοιος πιστός ήμουν. Δεν με απασχολούσαν καθόλου τά θέματα της θρησκείας και ούτε μπορούσα να καταλάβω πώς αυτά είναι δυνατόν νά έχουν και το παραμικρό ενδιαφέρον για κάποιους. Οι γνώσεις πού είχα περί θρησκείας ήταν ελάχιστες, όμως νόμιζα πώς τά ξέρω όλα και μάλιστα πολύ καλά. Όλα μου φαίνονταν τόσο απλά και κατανοητά και επομένως για κάποιον μορφωμένο άνθρωπο δεν υπήρχε, κατά τη γνώμη μου, καμιά ανάγκη νά κουράζει το μυαλό του με αυτά. Αύτή ήταν μία άποψη πάρα πολύ απλοποιημένη και όμως ευρέως διαδεδομένη μεταξύ των μορφωμένων ανθρώπων της εποχής μου. Και είναι αυτονόητο πώς με τέτοιες προϋποθέσεις δεν μπόρεσε νά υπάρξει καμιά πρόοδος στην πίστη...

Ε'

Κάποτε από την υπηρεσία μου στάλθηκα στην πόλη Κ. και εκεί αρρώστησα σοβαρά. Δεν είχα εκεί κανέναν συγγενή κάποιον πού θα μπορούσε νά με εξυπηρετήσει, και γι' αυτό αναγκάστηκα νά πάω στο νοσοκομείο. Οι γιατροί μου είπαν πώς έχω πνευμονία. τις πρώτες ημέρες μου στο νοσοκομείο αισθανόμουν αρκετά καλά ώστε άρχισα νά σκέφτομαι πώς για ένα τέτοιο τιποτένιο πράγμα δεν άξιζε ο κόπος νά έλθω στο νοσοκομείο. Η ασθένεια όμως προχωρούσε και ο πυρετός άρχισε γρήγορα νά ανεβαίνει...

Όσο πιο πολύ πλησίαζε, καταλαβαίνω τώρα, η κορύφωση της ασθένειάς μου τόσο χειρότερα αισθανόμουν. Υπήρχαν στιγμές πού από τον πυρετό δεν έβλεπα τίποτα γύρω μου. Παρ' όλα αυτά καθ' όλη τη διάρκεια της ασθένειάς μου, ούτε μία φορά δέ σκέφτηκα το θάνατο. Και αυτό, νομίζω, γιατί πάντα θεωρούσα τον εαυτό μου άνθρωπο πολύ γερό και δυνατό. Ποτέ πριν δεν αρρώστησα βαριά και για μένα ήταν άγνωστες εκείνες οι σκέψεις περί θανάτου πού δημιουργούν στους ανθρώπους οί βαριές ασθένειες.

Ήμουν σίγουρος ότι γρήγορα θα γίνω καλά και συνεχώς ρωτούσα τον γιατρό, όταν εκείνος μου έβαζε το θερμόμετρο αν ανεβαίνει ή πέφτει ο πυρετός. Ο πυρετός όμως ανέβηκε μέχρι ένα ορισμένο σημείο, εκεί σταμάτησε και δεν κατέβαινε. Πάντα σαν απάντηση στο ερώτημά μου αυτό ο γιατρός έλεγε: «σαράντα και εννέα δέκατα»,

«σαράντα ένα», «σαράντα και οκτώ δέκατα».

- Μα είναι δυνατόν, γιατρέ μου, τόσες μέρες το ίδιο πράγμα, του έλεγα με αγανάκτηση και στη συνέχεια τον ρωτούσα αν και η ανάρρωσή μου θα προχωρήσει με τέτοιους αργούς ρυθμούς. Ο γιατρός έβλεπε την ανυπομονησία μου και προσπαθούσε να με παρηγορήσει. Μου έλεγε ότι στην ηλικία μου και με την καλή υγεία που έχω δεν υπάρχει λόγος να ανησυχώ. με διαβεβαίωνε ότι με τέτοιες προϋποθέσεις μπορώ πολύ γρήγορα να γίνω καλά και ότι η ανάρρωσή μου θα διαρκέσει μόνο λίγες μέρες. Πίστεψα απολύτως σ' αυτά που μου είπε ο γιατρός. Περίμενα με ανυπομονησία την κορύφωση της ασθένειάς μου, μετά την όποια, Όπως πίστευα, γρήγορα θα γινόμουν καλά.

Μία νύχτα αισθάνθηκα πάρα πολύ άσχημα: ο πυρετός ανέβηκε υπερβολικά και με δυσκολία μπορούσα να αναπνέω. Αλλά το πρωί η κατάστασή μου άλλαξε. Ξαφνικά αισθάνθηκα καλύτερα, και μάλιστα τόσο καλά ώστε μπόρεσα να κοιμηθώ. Όταν ξύπνησα το πρώτο πράγμα που πέρασε από το μυαλό μου ήταν η ταλαιπωρία που πέρασα τη νύχτα. «Μάλλον αυτή ήταν η κορύφωση της ασθένειας, σκέφτηκα. Ίσως τώρα πέσει ο πυρετός και σταματήσει η δύσπνοια».

Όταν είδα να μπαίνει στο διπλανό δωμάτιο ένας νέος νοσοκόμος τον φώναξα και τον παρακάλεσα να μου βάλει θερμόμετρο. Φαίνεται, κύριέ μου, πώς σιγά-σιγά συνέρχεστε, -είπε χαμογελώντας, αφού κοίταξε Το θερμόμετρο, - δεν έχετε πυρετό, η θερμοκρασία είναι κανονική.

- Σοβαρά; - τον ρώτησα χαρούμενος.

- Ορίστε, μπορείτε και μόνος σας να δείτε: τριάντα επτά και ένα. Μου φαίνεται πώς και ο βήχας δεν σας ενοχλούσε πολύ κατά τη διάρκεια της νύχτας.

Πραγματικά, μόνο τότε πρόσεξα ότι κατά τη νύχτα, μετά τα μεσάνυχτα και το πρωί δεν έβηχα παρά το ότι ήπια ζεστό τσάι και κουνιόμουν στο κρεβάτι μου, πράγμα που άλλες φορές μου προκαλούσε το βήχα.

Στις εννιά ή ώρα ήρθε ο γιατρός. Τον πληροφόρησα ότι δεν αισθανόμουν καλά τη νύχτα και ότι, κατά τη γνώμη μου, την περασμένη νύχτα η ασθένεια μου έφτασε στην κορύφωσή της. Του είπα επίσης ότι τώρα αισθάνομαι καλά, τόσο καλά ώστε το πρωί μπόρεσα να κοιμηθώ λίγες ώρες.

- Πολύ ωραία, απάντησε εκείνος, πλησιάζοντας το τραπέζι πάνω στο οποίο βρισκόταν

κάποια χαρτιά τα οποία ήθελε νά δει.

- Συγγνώμη, γιατρέ, νά βάλουμε θερμόμετρο; τον ρώτησε εκείνη τη στιγμή ο νοσοκόμος. Ο κύριος δεν έχει πυρετό, η θερμοκρασία του είναι κανονική.

- Τι σημαίνει κανονική; - ρώτησε αμέσως ο γιατρός τον νοσοκόμο, σηκώνοντας το κεφάλι του και παίρνοντας τά μάτια του από τά χαρτιά. Το βλέμμα του ήταν γεμάτο απορία.

- Μάλιστα, μόλις τώρα την μέτρησα.

Ο γιατρός του είπε νά μου βάλει ξανά το θερμόμετρο και μάλιστα ο ίδιος πρόσεξε αν είναι σωστά τοποθετημένο. Αυτή τη φορά η θερμοκρασία ούτε έφτασε στους τριάντα εφτά βαθμούς: σταμάτησε στους τριάντα έξι και οκτώ δέκατα.

Τότε ο γιατρός έβγαλε από την τσέπη του ένα δικό του θερμόμετρο, το κατέβασε, το κοίταξε προσεκτικά για νά βεβαιωθεί ότι λειτουργεί και μου το έβαλε. Και αυτό το δεύτερο θερμόμετρο έδειξε το ίδιο όπως και το πρώτο.

Πρός μεγάλη μου έκπληξη ο γιατρός δεν χάρηκε καθόλου γι' αυτό το γεγονός, ούτε έκανε τον κόπο νά μου χαμογελάσει έστω και τυπικά. Έκανε μερικές σπασμωδικές κινήσεις γύρω από το τραπέζι και βγήκε από το δωμάτιό μου.

ΣΤ'

Σε λίγο ήρθε στο δωμάτιό μου ο γενικός γιατρός του νοσοκομείου. Μαζί με τον δικό μου γιατρό με ακροάστηκαν και με εξέτασαν προσεκτικά. Διέταξαν στους νοσοκόμους νά μου βάλουν αμέσως ένα έμπλαστρο στην πλάτη μου. Έγραψαν μία συνταγή και την έστειλαν με έναν νοσοκόμο στο φαρμακεία με την εντολή νά ετοιμάσουν αμέσως Το φάρμακο.

- Γιατί, γιατρέ μου, τώρα πού εγώ αισθάνομαι καλά εσείς καίεται την πλάτη μου με έμπλαστρα; ρώτησα τον γενικό γιατρό. Μου φάνηκε πώς τον εκνεύρισα μ' αυτή την ερώτησή μου. Μου απάντησε με αγανάκτηση:

- Αχ, Θεέ μου! δεν μπορούμε νά σας αφήσουμε στην τύχη σας μόνο επειδή αυτή τη στιγμή αισθάνεστε καλύτερα! Πρέπει όλες τις ακαθαρσίες πού μαζεύτηκαν μέσα σας σ' όλο αυτό το διάστημα νά τις βγάλουμε έξω.

Τρεις ώρες αργότερα ο δικός μου γιατρός με επισκέφτηκε ξανά. Έλεγε το έμπλαστρο στην πλάτη μου και με ρώτησε πόσες φορές πήρα Το φάρμακο. Τρεις - του απάντησα. Βήχατε; Όχι, - του απάντησα. - Ούτε μία φορά; Καθόλου.

- Πέστε μου, παρακαλώ, - ρώτησα τον νοσοκόμο ο οποίος σχεδόν πάντα βρισκόταν δίπλα στο κρεβάτι μου, - τι περιέχει αυτό το φάρμακο; Αυτό μου προκαλεί εμετό. Έχει διάφορες αποχρεμπτικές ουσίες, - μου είπε.

Εδώ φέρθηκα με τον ίδιο ακριβώς τρόπο όπως φέρονται οι σύγχρονοι αρνητές όταν πρόκειται για θέματα πίστewς. Ενώ δεν καταλάβαινα τίποτα κατέκρινα στη σκέψη μου τούς γιατρούς που μου έδωσαν Το αποχρεμπτικό φάρμακο τη στιγμή που, κατά τη γνώμη μου, δεν το χρειαζόμουν καθόλου.

Z'

Μιάμιση η δύο ώρες αργότερα μπήκαν στο δωμάτιό μου πάλι γιατροί. Τώρα ήταν τρεις: οι δύο δικοί μας και ένας τρίτος, ξένος, άνθρωπος λεβεντόκορμος και σπουδαίος. Πολλή ώρα με εξέταζαν και με στηθοσκοπούσαν. Έφεραν και μία φιάλη οξυγόνου. Τι το χρειάζομαι τώρα, - τούς ρώτησα.

- Αυτό μας χρειάζεται για να αερίσουμε λίγο τούς πνεύμονές σας. Μου φαίνεται πώς αυτοί ψήθηκαν από τον πυρετό, - είπε ο ξένος γιατρός.

- Πέστε μου, γιατρέ, τι διαπιστώσατε στην πλάτη μου και συνέχεια ασχολείστε μ' αυτή; Τρεις φορές την εξετάσατε και όλη μου την καλύψατε με έμπλαστρο.

Αισθανόμουν πολύ πιο καλά από ότι τις προηγούμενες ημέρες. Από τη σκέψη μου δεν περνούσε τίποτε θλιβερό-θλιβερό. Τίποτα από αυτά που συνέβαιναν γύρω μου δεν με οδήγησαν στο να συνειδητοποιήσω την πραγματική μου κατάσταση. Ακόμα και την παρουσία ενός ξένου γιατρού την θεώρησα σαν έλεγχο ή κάτι παρόμοιο. Δεν είχα καν σκεφτεί ότι τον κάλεσαν ειδικά για μένα επειδή η κατάσταση της υγείας μου απαιτούσε σύγκληση ιατρικού συμβουλίου. Την τελευταία αυτή ερώτησή μου την έκανα με τόσο αβίαστο και εύθυμο τόνο ώστε κανένας από τούς γιατρούς μου δεν τόλμησε ούτε με νύξεις να μου δώσει να καταλάβω την καταστροφή που πλησίαζε. και αλήθεια πώς να

εξηγήσεις σε έναν άνθρωπο που ελπίζει ότι του έμειναν μόνο λίγες ώρες ζωής!

- Μα τώρα ακριβώς υπάρχει απόλυτη ανάγκη να σας φροντίσουμε, - μου απάντησε ο γιατρός πολύ αόριστα.

Αλλά και αυτή την απάντησή του την ερμήνευσα θετικά. Σκέφτηκα δηλαδή ότι τώρα αφού πέρασα την κορύφωση της ασθένειας και η δύναμη της ασθένειας άρχισε σιγά-σιγά να κλονίζεται είναι η κατάλληλη στιγμή που πρέπει να χρησιμοποιήσουμε όλα τα μέσα για να διώξουμε οριστικά την ασθένεια και να βοηθήσουμε τον οργανισμό στην αποκατάσταση της υγείας του.

Η'

Θυμάμαι πώς γύρω στις τέσσερις με έπιασε ρίγος και εγώ για να ζεσταθώ τυλίχτηκα με μία κουβέρτα. Ξαφνικά αισθάνθηκα πολύ άσχημα.

Φώναξα τον νοσοκόμο. Με πλησίασε, σήκωσε το κεφάλι μου από το μαξιλάρι και μου έδωσε την φιάλη με το οξυγόνο. Κάπου χτύπησε το κουδούνι και σε λίγα λεπτά στο δωμάτιό μου μπήκε τρέχοντας ο προϊστάμενος των νοσοκόμων και λίγο αργότερα ο ένας μετά τον άλλον οι δύο γιατροί μας.

Ίσως κάποια άλλη στιγμή όλη η ασυνήθιστη αυτή συγκέντρωση όλου σχεδόν του προσωπικού του νοσοκομείου γύρω από το κρεβάτι μου αλλά και ο πολύ λίγος χρόνος που χρειάστηκε για να συγκεντρωθούν, αναμφίβολα Θα μου προκαλούσε έκπληξη και ίσως Θα με έφερνε σε αμηχανία. Τώρα όμως έμεινα τελείως αδιάφορος γι' αυτό Το γεγονός σαν να μην με αφορούσε αυτό.

Μία παράξενη αλλαγή έγινε ξαφνικά μέσα μου!

Ενώ πριν από ένα λεπτό ήμουν γεμάτος ζωή, τώρα αν και τά έβλεπα όλα και είχα πλήρη συνείδηση αυτών που συνέβαιναν γύρω μου όμως είχα μία τέτοια αδιαφορία και μία τέτοια αποξένωση που δεν μπορεί να περιγραφεί. Αδιανόητη για ένα ζωντανό πλάσμα.

Όλη η προσοχή μου συγκεντρώθηκε σε μένα τον ίδιο. Και εδώ όμως παρατηρούσα μία

παράξενη ιδιομορφία, μία κατά κάποιο τρόπο διχοτόμηση. Είχα πλήρη συνείδηση του εαυτού μου και καθαρές τις αισθήσεις μου και όμως ταυτόχρονα έβλεπα τον εαυτό μου με τόση αδιαφορία σαν να είχα χάσει τελείως τις φυσικές αισθήσεις.

Είδα, για παράδειγμα, τον γιατρό που σήκωσε το χέρι μου για να μετρήσει τον σφυγμό. Έβλεπα και κατανοούσα αυτά που έκανε αλλά δεν αισθανόμουν το άγγιγμα του.

Έβλεπα τούς γιατρούς οι οποίοι με σήκωσαν στο κρεβάτι και κάτι έκαναν στην πλάτη μου. Εκεί στην πλάτη μου παρουσιάστηκε το οίδημα τούς έβλεπα και κατανοούσα αυτά που έκαναν. Όμως δεν αισθανόμουν τίποτα, και όχι γιατί είχα χάσει τις αισθήσεις μου, αλλά γιατί αυτό που έκαναν δεν με αφορούσε. Εγώ κλείστηκα κάπου στο βάθος του εαυτού μου και δεν άκουγα και δεν παρακολουθούσα τίποτα από αυτά που έκαναν σε μένα σαν να αποκαλύφτηκαν ξαφνικά μέσα μου δύο υπάρξεις: Η μία, η πιο σημαντική, η οποία ήταν κρυμμένη στο βάθος του εαυτού μου και η άλλη, η εξωτερική πλευρά της υπάρξεις μου που ήταν ασφαλώς μικρότερης σημασίας. Και τώρα ο συνδετικός κρίκος που τις ένωνε μεταξύ τους κήκε ή έλιωσε και αυτές διασπάστηκαν. Την μία ύπαρξη, την ισχυρότερη, την αισθανόμουν έντονα, και για την άλλη, την ασθενέστερη, αδιαφορούσα τελείως. Το ασθενέστερο αυτό στοιχείο ήταν το σώμα μου.

Μπορώ να φανταστώ πώς λίγες μέρες νωρίτερα θα με ξάφνιαζε η αποκάλυψη του εσωτερικού μου εαυτού, άγνωστου μέχρι τότε, που όμως κατά πολύ υπερείχε του άλλου μισού, το οποίο, σύμφωνα με τις πεποιθήσεις μου, αποτελούσε τον όλο άνθρωπο και το οποίο τώρα δεν πρόσεχα σχεδόν καθόλου.

Πολύ παράξενη ήταν αυτή η κατάσταση: Ενώ ήμουν ζωντανός, τά έβλεπα, τά άκουγα και τά κατανοούσα όλα και όμως ταυτόχρονα δεν έβλεπα και δεν κατανοούσα τίποτα, αισθανόμενος αυτή την απόλυτη αποξένωση.

Θ'

Ο γιατρός με ρώτησε κάτι, τον άκουσα και κατάλαβα αυτό που με ρώτησε αλλά δεν του απάντησα. Δεν απάντησα επειδή για μένα δεν υπήρχε λόγος να μιλήσω μαζί του. Αυτός φρόντιζε και ανησυχούσε για μένα, για εκείνο όμως το μισό του εαυτού μου το οποίο δεν είχε πια για μένα καμιά σημασία.

Όμως ξαφνικά αυτό το άλλο μου μισό με έκανε νά το προσέξω! και αυτό έγινε πολύ απότομα και με έναν τρόπο ασυνήθιστο.

Ξαφνικά αισθάνθηκα ότι κάποια δύναμη με τραβάει δυνατά προς τά κάτω. Τά πρώτα λεπτά αισθανόμουν σαν νά ήταν κρεμασμένα σε όλα τά μέλη του σώματός μου μεγάλα βάρη, αργότερα η δύναμη αυτή αυξήθηκε τόσο πολύ πού η λέξη βάρος δεν μπορεί νά εκφράσει εκείνη την πίεση πού αισθανόμουν. Σ' αυτή την περίπτωση λειτουργούσε ένας άλλος νόμος της έλξεως, με δύναμη χίλιες φορές μεγαλύτερη από τη συνηθισμένη. Μου φαινόταν πώς το κάθε μέλος του σώματός μου, κάθε τρίχα, κάθε φλέβα και κάθε κύτταρο έλκονται από κάποια τέτοια δύναμη πού δεν μπορείς νά της αντισταθείς, Όπως ένας πολύ δυνατός μαγνήτης έλκει κομμάτια σιδήρου.

Όμως αυτή η αίσθηση όσο δυνατή και νά ήταν δεν με εμπόδιζε νά σκέφτομαι και νά τά καταλαβαίνω όλα. Συνειδητοποιούσα Το παράδοξο αυτής της κατάστασης, είχα και την αίσθηση πραγματικότητας, ότι δηλαδή βρίσκομαι ξαπλωμένος στο κρεβάτι μου, ότι το δωμάτιό μου βρίσκεται στο δεύτερο όροφο και ότι κάτω από αυτό υπάρχει ένα άλλο δωμάτιο. Ταυτόχρονα όμως ήμουν σίγουρος ότι αν υπήρχαν κάτω όχι ένα αλλά δέκα δωμάτια Το ένα πάνω στο άλλο Θα άνοιγαν αυτά για νά περάσω... Προς πού;

Κάτω στο βάθος της γης.

Ναι, στο βάθος της γης. Γι' αυτό ήθελα νά ξαπλώσω στο πάτωμα και προσπάθησα νά το κάνω.

Ψυχορραγεί, άκουσα νά λέει ο γιατρός. Επειδή δεν μιλούσα και ήμουν συγκεντρωμένος στον εαυτό μου το βλέμμα μου δεν έκφρασε τίποτα και ήταν αδιάφορο. Οι γιατροί νόμισαν ότι έχασα τις αισθήσεις μου και γι' αυτό μιλούσαν ανοιχτά. Εν τω μεταξύ εγώ όλα τά καταλάβαινα πολύ καλά.

- «Ψυχορράγημα! Θάνατος! σκέφτηκα εγώ όταν άκουσα αυτά πού έλεγε ο γιατρός, - Πραγματικά είναι δυνατόν εγώ νά πεθάνω; έλεγα στον εαυτό μου. - Μα πώς και γιατί;» δεν μπορούσα νά το εξηγήσω στον εαυτό μου.

Ξαφνικά θυμήθηκα τις σκέψεις κάποιων επιστημόνων, πού είχα διαβάσει κάποτε, αν αληθινά είναι οδυνηρός ο θάνατος. Έκλεισα τά μάτια μου και συγκεντρώθηκα σ' αυτά πού γίνονταν μέσα μου.

Σωματικούς πόνους δεν είχα και όμως υπέφερα και βασανιζόμουν. Γιατί, ποια ήταν η αιτία του πόνου; Ήξερα από ποια ασθένεια πεθαίνω. Μήπως με έπνιγε το οίδημα ή αυτό εμπόδιζε την κανονική λειτουργία της καρδιάς μου και γι' αυτό υπέφερα; Δεν ξέρω ίσως αυτή ήταν, για τούς γιατρούς, η αιτία του θανάτου πού με πλησίαζε. Αλλά αυτό δεν με απασχολούσε. Ο κόσμος αυτός με τούς γιατρούς του και όλους τούς ανθρώπους ήταν πια ξένος για μένα. Το μόνο πού αισθανόμουν ήταν αυτή ή ανυπέρβλητη έλξη για την οποία μίλησα παραπάνω.

Αισθανόμουν ότι κάθε στιγμή η έλξη αυτή δυναμώνει και ότι γρήγορα πλησιάζω και σχεδόν αγγίζω εκείνο το μαγνήτη πού με έλκεε. Ήξερα ότι μόλις θα τον αγγίξω θα γίνω ένα μ' αυτόν και καμιά δύναμη στον κόσμο δεν θα μπορέσει νά με χωρίσει από αυτόν. και όσο πλησίαζε αυτή η στιγμή τόσο περισσότερο φοβόμουν και τόσο μεγαλύτερο βάρος αισθανόμουν στην ψυχή μου. Όλη η ύπαρξη μου διαμαρτυρόταν. Αισθανόμουν ότι δεν είναι δυνατόν να ενωθώ εγώ ολόκληρος μ' αυτό, κάτι θα μείνει ελεύθερο και αυτό το κάτι με όλες τις δυνάμεις του προσπαθούσε νά απομακρυνθεί από αυτό το κέντρο έλξεως. Αυτός ακριβώς ο αγώνας πού γινόταν μέσα μου, μου προκαλούσε τον πόνο και με βασάνιζε.

ΙΑ'

Βέβαια η σημασία της λέξης «ψυχορράγημα» πού άκουσα από τούς γιατρούς μου ήταν γνωστή. Αλλά τώρα όλα μέσα μου άλλαξαν.

Αν άκουγα αυτή τη λέξη τότε όταν, οι τρεις γιατροί με εξέταζαν, σίγουρα θα τρόμαζα. Επίσης είναι σίγουρο ότι, αν δεν γινόταν μέσα μου η παράξενη αυτή αλλαγή και εξακολουθούσα νά παραμένω στην προηγούμενη κατάσταση, θα ερμήνευα διαφορετικά όλα όσα συνέβαιναν μέσα μου τώρα. Τώρα, όμως, τα λόγια του γιατρού μου προκάλεσαν μεν κάποια έκπληξη αλλά όχι φόβο. Δεν αισθανόμουν φόβο όπως

συνήθως αισθάνονται οι άνθρωποι όταν σκέφτονται το θάνατο. Η εξήγηση της κατάστασης στην οποία βρισκόμουν δεν ταίριαζε καθόλου με τις πεπιοθήσεις που είχα στην προηγούμενη ζωή μου.

«Αυτό είναι! Είναι η γη που με τραβάει κάτι σκέφτηκα, και αυτό το γεγονός ήταν τώρα ξεκάθαρο για μένα. - δεν τραβάει όμως εμένα αλλά αυτό που μου έδωσε για ένα χρονικό διάστημα. Η γη τραβάει το σώμα η το ίδιο το σώμα από μόνο του θέλει να πάει στη γη;»! Αυτό που προηγουμένως μου φαινόταν πολύ φυσικό και σίγουρο, ότι δηλαδή μετά το θάνατο θα διαλυθώ και θα γίνω σκόνη, τώρα μου φαινόταν παράλογο και αντίθετο με τους νόμους της φύσεως.

«Όχι, δεν θα χαθώ ολοκληρωτικά», - φώναξα δυνατά και προσπάθησα να απαλλαγώ από τη δύναμη που με έλκυε, και ξαφνικά κατάλαβα ότι δεν αισθάνομαι πια αυτή την έλξη.

Άνοιξα τα μάτια μου. Στην μνήμη μου αποτυπώθηκαν με όλες τις λεπτομέρειες όλα αυτά που είδε εκείνη τη στιγμή.

Είδα ότι στέκομαι μόνος μου στη μέση του δωματίου, στα δεξιά μου είδα το προσωπικό του νοσοκομείου που μαζεύτηκε γύρω από το κρεβάτι μου, σχηματίζοντας ημικύκλιο. Κρατώντας τά χέρια πίσω στεκόταν ο γενικός γιατρός του νοσοκομείου και με προσοχή κοίταζε κάτι που δεν μπόρεσα να το δω εγώ, επειδή οι άλλοι με εμπόδιζαν. Δίπλα του στεκόταν ένας γέρος νοσοκόμος λίγο σκυμμένος μπρος που κρατούσε στα χέρια του μία φιάλη οξυγόνου και δεν ήξερε τι να την κάνει, να την πάει έξω ή να την κρατήσει επειδή, ίσως, θα μπορούσε να χρειαστεί. Ένας άλλος νέος νοσοκόμος σκυμμένος κρατούσε κάτι το οποίο δεν μπόρεσα να δω διότι με εμπόδιζε ο ώμος του, είδα μόνο λίγο το μαξιλάρι μου.

Αυτό μου φάνηκε περίεργο. Εκεί που στεκόταν αυτή η ομάδα ανθρώπων ήταν το κρεβάτι μου. Ποίο πράγμα τώρα τραβούσε την προσοχή τους, τι κοίταζαν αυτοί, αν εγώ τώρα δεν ήμουν εκεί, αλλά στεκόμουν στη μέση του δωματίου;

Πλησίασα και κοίταξα εκεί όπου κοιτούσαν όλοι αυτοί οι άνθρωποι: εκεί πάνω στο κρεβάτι βρισκόμουν εγώ.

IB'

Δέ φοβήθηκα όταν είδα τον εαυτό μου, απορούσα όμως, πως είναι δυνατόν νά γίνεται κάτι τέτοιο! Αισθάνομαι ότι είμαι εδώ, αλλά και εκεί συγχρόνως.

Κοίταξα τον εαυτό μου. Δέ χωρούσε αμφιβολία,

Ότι αυτός ήμουν εγώ, ακριβώς όπως ήμουν και προηγουμένως.

Ήθελα με το δεξιό μου χέρι νά πιάσω το αριστερό. Το ένα χέρι πέρασε μέσα από Το άλλο. Προσπάθησα νά πιάσω με τά χέρια τη μέση μου, και πάλι τά χέρια μου πέρασαν μέσα από Το σώμα μου σαν νά υπήρχε στη θέση του ένα κενό.

Το γεγονός αυτό μου προξένησε μεγάλη έκπληξη. Ήθελα κάποιος νά με βοηθήσει νά καταλάβω τι γίνεται. Έκανα δύο-τρία βήματα και άπλωσα το χέρι μου για νά πιάσω το χέρι του γιατρού. Όμως είχα την αίσθηση ότι περπατώ κάπως παράξενα, τά πόδια μου δεν πατούσαν από έδαφος. Το χέρι μου παρ' όλη την προσπάθειά μου δεν κατάφερε νά αγγίξει το χέρι του γιατρού. Δέκα-δεκαπέντε εκατοστά μου έμειναν και όμως δεν μπόρεσα νά τον αγγίξω.

Προσπάθησα νά στηριχτώ καλά στο πάτωμα. Το σώμα μου με υπάκουε και κατέβαινε κάτω, όμως μου ήταν αδύνατο νά σταθώ στο πάτωμα όπως επίσης και νά πιάσω το σώμα του γιατρού. Και πάλι σ' αυτήν την περίπτωση μου έμεινε μόνο τόσο λίγη απόσταση την όποια όμως με τίποτα δεν μπόρεσα νά καλύψω.

Τότε θυμήθηκα ένα περιστατικό. Πριν λίγες μέρες είδα πώς μία νοσοκόμα για νά προφυλάξει το φάρμακό μου έβαλε Το μπουκαλάκι πού περιείχε το φάρμακο μέσα σε μία κανάτα με κρύο νερό, όμως επειδή υπήρχε πολύ νερό μέσα στην κανάτα και επειδή το μπουκαλάκι ήταν πολύ ελαφρό, αμέσως αναδύθηκε. Η νοσοκόμα επειδή δεν κατάλαβε τι γίνεται προσπάθησε για δεύτερη φορά και τρίτη φορά νά το βάλει μέσα. Το κρατούσε και με το δάκτυλό της αλλά μόλις το σήκωνε, το μπουκαλάκι αμέσως αναδύοταν.

Το ίδιο προφανώς γινόταν και με μένα στην τωρινή μου κατάσταση. Τώρα για μένα ο αέρας ήταν πολύ πυκνός.

ΙΓ'

Μα τι επιτέλους συμβαίνει;

Φώναξα το γιατρό. Όμως η ατμόσφαιρα γύρω μου ήταν ήδη τελείως διαφορετική: δεν μπορούσε καν νά μεταδώσει τη φωνή μου. Κατάλαβα τότε τον πλήρη αποχωρισμό μου από το περιβάλλον, την παράξενη μοναξιά μου και με έπιασε πανικός. Ήταν πραγματικά φρικτή αυτή η παράξενη μοναξιά μου. Αν ο άνθρωπος χάνεται στο δάσος η καταποντίζεται στο πέλαγος, αν καίγεται στη φωτιά η βρίσκεται στην απομόνωση, ποτέ δεν χάνει την ελπίδα. Ξέρει ότι μπορεί νά ακουστεί. Ξέρει ότι αν κάποιος Θα ακούσει την κραυγή του μπορεί νά τον βοηθήσει. Η μοναξιά του θα κρατήσει μόνο μέχρι εκείνη τη στιγμή πού θα δει κάποιο ζωντανό πλάσμα. Θα μπει ο φύλακας στο κελί του και αυτός μπορεί νά του μιλήσει, νά του πει αυτό πού θέλει και εκείνος νά τον καταλάβει.

Αλλά νά βλέπεις γύρω σου ανθρώπους, νά τους ακούς και νά καταλαβαίνεις τι λένε και ταυτόχρονα νά ξέρεις ότι σε καμιά περίπτωση δεν θα ακούσουν τη φωνή σου και ότι δεν μπορείς νά περιμένεις βοήθεια, αν θα χρειαστεί, από τέτοια μοναξιά σηκώνεται ή τρίχα και παγώνει το αίμα στις φλέβες. Προτιμότερο είναι νά βρίσκεσαι σε κάποιο ερημονήσι παρά νά αισθάνεσαι τέτοια μοναξιά. Εκεί με τη φύση θα μπορούσες τουλάχιστον νά επικοινωνείς. σε μένα μόνο αυτή η στέρηση της δυνατότητας νά επικοινωνώ με τον γύρω κόσμο, πού δεν είναι φυσική για τον άνθρωπο, μου προκαλούσε τέτοιο τρόπο και τέτοια αίσθηση αδυναμίας πού σε καμιά άλλη περίπτωση, νομίζω, ο άνθρωπος δεν μπορεί νά αισθανθεί και πού είναι δύσκολα νά την περιγράψω με τά λόγια. Εγώ όμως δεν υποχώρησα: προσπάθησα με διάφορους τρόπους νά τούς κάνω νά με προσέξουν άλλα όλες οί προσπάθειές μου δεν έφεραν κανένα αποτέλεσμα και με οδήγησαν σε πλήρη απελπισία. **«είναι δυνατόν νά μην με βλέπουν;»** σκεφτόμουν απελπισμένος. Ξανά και ξανά πλησίαζα τούς ανθρώπους πού στέκονταν γύρω από το κρεβάτι μου. Όμως κανένας από αυτούς δέ γύριζε και δεν με πρόσεχε, κοιτούσα με απορία τον εαυτό μου και δεν μπορούσα νά καταλάβω γιατί δεν με έβλεπαν, ήμουν ο

ίδιος: όπως και προηγουμένως. Αλλά, όταν πάλι προσπάθησα νά ψηλαφίσω το σώμα μου, το χέρι μου έσκισε τον αέρα- «δεν είμαι φάντασμα, έχω πλήρη αίσθηση της πραγματικότητας, το σώμα μου είναι πραγματικό και όχι μία απατηλή οφθαλμαπάτη», σκεφτόμουν και ξανά κοιτούσα με προσοχή τον εαυτό μου. Δεν χωρούσε αμφιβολία ότι το σώμα μου ήταν πραγματικό, επειδή καθαρά . Έβλεπα ακόμα και Το πιο λεπτό σημάδι πάνω του. Η εξωτερική του εμφάνιση έμεινε η ίδια, πιθανώς όμως άλλαξαν οι ιδιότητές του. Ήταν αδύνατον πλέον νά το αγγίξω και ο γύρω αέρας έγινε πια πολύ πυκνός για το σώμα μου και δεν επέτρεπε την επαφή του με τά πράγματα.

«Πνευματικό σώμα, έτσι νομίζω λέγεται αυτό, πέρασε από το μυαλό μου. Γιατί όμως, τι συνέβη με μένα;» αναρωτιόμουν, προσπαθώντας νά θυμηθώ κάτι για παρόμοιες καταστάσεις και παράξενες αλλαγές στους ασθενείς ανθρώπους...

ΙΔ'

Όχι, δεν μπορούμε νά κάνουμε τίποτα! τελείωσαν όλα! είπε αυτή τη στιγμή ένας από τους γιατρούς με απελπισία, φεύγοντας από Το κρεβάτι πάνω στο οποίο βρισκόταν ο άλλος μου εαυτός.

Στενοχωριόμουν πολύ για το ότι όλοι αυτοί οι άνθρωποι ασχολούνταν με τον άλλο εαυτό μου, τον οποίο εγώ δεν αισθανόμουν καθόλου και πού για μένα δεν υπήρχε πια, ενώ καθόλου δεν πρόσεχαν τον άλλο, τον πραγματικό εαυτό μου, ο οποίος τά αισθανόταν όλα, βασανιζόταν από το φόβο της αβεβαιότητας και χρειαζόταν την βοήθειά τους.

«Γιατί δεν με αναζητούν, πραγματικά δεν καταλαβαίνουν ότι εγώ δεν βρίσκομαι εκεί;» σκεφτήκαμε δυσαρέσκεια και πλησίασα το κρεβάτι μου για να δω εκείνο τον εαυτό μου ο οποίος εις βάρος του πραγματικού εαυτού μου τραβούσε την προσοχή αυτών των ανθρώπων.

Τον κοίταξα και τότε για πρώτη φορά σκέφτηκα ότι αυτό που μου συνέβη, στη γλώσσα μας, στη γλώσσα των ζωντανών ανθρώπων, ονομάζεται θάνατος! Η σκέψη αυτή μου ήλθε στο μυαλό επειδή το σώμα που ήταν ξαπλωμένο στο κρεβάτι φαινόταν σαν πτώμα: Ήταν ακίνητο, άψυχο, με πρόσωπο χλωμό σαν το κερί. Τά μελανά χείλια ήταν σφιγμένα. Αυτό μου θύμιζε έντονα άλλα πτώματα που είχα δει άλλοτε στη ζωή μου. Εκ πρώτης όψεως μπορεί νά φανεί παράξενο Το ότι μόνο τότε, όταν είδα το άψυχο σώμα μου, κατάλαβα τι ακριβώς συνέβη σε μενα και πραγματικά αν εξετάσουμε προσεκτικά αυτά που Αισθανόμουν εκείνη τη στιγμή Θα γίνει κατανοητή αυτή η αμηχανία μου.

Στο νου μας η λέξη «θάνατος» συνδέεται αδιάρρηκτα με τον αφανισμό και με το τέλος της ζωής. Αλλά πώς ήταν δυνατόν εγώ νά σκέφτομαι ότι πέθανα όταν, ούτε για ένα λεπτό, δεν έχασα την αυτοσυνειδησία μου, όταν αισθανόμουν τον εαυτό μου ζωντανό και είχα μάλιστα και την ικανότητα νά ακούω, νά βλέπω, νά αισθάνομαι, νά κινούμαι, νά σκέφτομαι και νά μιλάω; για ποιο αφανισμό μπορεί νά γίνεται λόγος όταν πολύ καλά έβλεπα τον εαυτό μου και ταυτόχρονα συνειδητοποιούσα το παράδοξο της κατάστασης στην οποία βρέθηκα; Ακόμα και τά λόγια του γιατρού «όλα τελείωσαν» δεν τράβηξαν την προσοχή μου, ούτε με ανάγκασαν νά καταλάβω τι μου συνέβη, διότι αυτό που μου συνέβη δέ συμφωνούσε καθόλου με την αντίληψη που έχουμε περί θανάτου!

Η αποξένωση από το περιβάλλον και ο διχασμός της προσωπικότητάς μου θα μπορούσε νά με κάνει νά ερμηνεύσω το συμβάν, αν πίστευα ότι υπάρχει η ψυχή και αν ήμουν άνθρωπος θρησκευόμενος. Όμως τέτοιες προϋποθέσεις δεν υπήρχαν με οδηγούσαν μόνο οι αισθήσεις μου. Αυτή η αίσθηση ότι είμαι ζωντανός ήταν τόσο καθαρή που όλα τά παράξενα αυτά φαινόμενα μου προκαλούσαν έκπληξη και μόνο δεν ήμουν σε θέση νά συνδέσω αυτό που αισθανόμουν με τη συνηθισμένη αντίληψη περί θανάτου, δεν ήταν δυνατόν, έχοντας πλήρη αυτοσυνειδησία, νά σκέφτομαι πώς δεν υπάρχω.

Αργότερα πολλές φορές άκουσα από θρησκευόμενους ανθρώπους, αυτούς δηλαδή που δεν αρνούνται την ύπαρξη της ψυχής και της μετά θάνατον ζωής, ότι η ανθρώπινη ψυχή μόλις ελευθερωθεί από το φθαρτό σώμα αμέσως γίνεται πάνσοφη. Τίποτε δεν είναι ακατανόητο ή παράξενο γι' αυτή στην καινούρια της ζωή, στον καινούριο τρόπο ύπαρξής της. Όχι μόνο αμέσως προσαρμόζεται στους καινούριους νόμους του άλλου κόσμου που της αποκαλύπτεται και την αλλαγμένη ύπαρξή της αλλά όλα αυτά είναι τόσο οικεία γι' αυτήν, ώστε αισθάνεται το πέρασμα αυτό σαν επιστροφή στην πραγματική της πατρίδα και στην φυσική της κατάσταση. Αυτή η πεποίθηση στηρίζεται κυρίως στο

γεγονός ότι η ψυχή είναι πνεύμα και για το πνεύμα δεν μπορούν να υπάρχουν περιορισμοί που υπάρχουν για έναν σαρκικό άνθρωπο.

ΙΕ'

Η σκέψη αυτή είναι τελείως εσφαλμένη. Από την παραπάνω περιγραφή ο αναγνώστης βλέπει ότι μετατέθηκα σ' αυτόν τον καινούριο κόσμο ακριβώς ο ίδιος, όπως έφυγα από τον παλαιό, με τις ίδιες σχεδόν ικανότητες, ιδέες και γνώσεις που είχα ζώντας στη γη.

Όταν ήθελα να κάνω αισθητή την παρουσία μου χρησιμοποιούσα τους τρόπους που συνήθως χρησιμοποιούν όλοι οι ζωντανοί άνθρωποι, δηλαδή φώναζα τους άλλους, τους πλησίαζα, προσπαθούσα να τους αγγίξω ή να τους σπρώξω. Όταν πρόσεξα ότι το σώμα μου έχει καινούριες ιδιότητες, αυτό μου φάνηκε παράξενο.

Επομένως οι κατηγορίες με τις οποίες σκεφτόμουν παρέμειναν οι ίδιες, ειδάλλως αυτά που γίνονταν δεν θα μου φαίνονταν παράξενα και για να βεβαιωθώ, ότι το σώμα μου πραγματικά υπάρχει, δεν θα χρησιμοποιούσα τους συνηθισμένους τρόπους.

Ακόμα, όταν κατάλαβα ότι πέθανα, δεν συνειδητοποίησα κατά κάποιον καινούριο τρόπο την αλλαγή που μου έγινε και απορώνοντας αποκαλούσα το σώμα μου «πνευματικό» ή ξαφνικά μου ερχόταν η σκέψη, ότι πιθανώς τέτοιο ήταν το σώμα των πρωτοπλάστων και οι δερμάτινοι χιτώνες που τους δόθηκαν μετά την πτώση και για τους οποίους μιλάει η Βίβλος είναι πιθανώς αυτό το φθαρτό σώμα, που τώρα είναι ξαπλωμένο πάνω στο κρεβάτι και σε λίγο καιρό θα μεταβληθεί σε σκόνη. Με λίγα λόγια, προσπαθώντας να καταλάβω το γεγονός που συνέβαινε το εξηγούσα σύμφωνα με γήινα κατηγορήματα και έννοιες. και αυτό είναι φυσικό. Η ψυχή βέβαια είναι πνεύμα αλλά πνεύμα που πλάστηκε για να ζει μαζί με το σώμα. Τότε πώς μπορεί γι' αυτήν το σώμα να είναι φυλακή και δεσμά, να την αιχμαλωτίζει και να την αναγκάζει να ζει με έναν τρόπο που είναι ξένος προς τη φύση της;

Όχι, το σώμα είναι η αρμοδιότερη κατοικία της ψυχής. Γι' αυτό όταν η ψυχή έρχεται στον καινούριο κόσμο, όπως εγώ τώρα, βρίσκεται σε τέτοιο στάδιο ανάπτυξης και ωριμότητας

πού έφτασε επειδή έζησε στο σώμα και αυτή η ζωή μέσα στο σώμα είναι φυσική για την ψυχή.

Βεβαίως αν ο άνθρωπος στην ζωή του ήταν πνευματικά καλλιεργημένος και είχε και προθυμία πνευματική, τότε στον καινούριο αυτό κόσμο τά περισσότερα πράγματα Θα είναι γι' αυτόν οικεία και γι' αυτό και πιο κατανοητά από ότι στην ψυχή εκείνου του ανθρώπου πού ποτέ στη ζωή του δεν μελέτησε τον άλλο κόσμο. Και ενώ η πρώτη, όταν θα βρεθεί εκεί, θα είναι αμέσως σε θέση, ας πω με, νά διαβάσει, έστω αργά και συλλαβίζοντας τις λέξεις, η άλλη θα πρέπει νά αρχίσει από το αλφάβητο, όπως στην περίπτωση μου. Θα χρειαστεί χρόνος αρκετός για νά συνειδητοποιήσει το γεγονός αυτό, το οποίο ποτέ δεν το είχε σκεφτεί και για νά γνωρίσει την χώρα όπου βρέθηκε και την οποία ποτέ πριν δεν είχε επισκεφτεί νοερός.

Όταν αργότερα ενθυμούμουν την κατάσταση στην οποία βρέθηκα, έβλεπα ότι ο νους μου λειτουργούσε τότε με τόση δύναμη και ταχύτητα, ώστε, όπως μου φαινόταν, δεν χρειαζόταν καθόλου χρόνος για νά σκεφτώ, νά συγκρίνω ή νά θυμηθώ κάτι. Μόλις κάτι εμφανιζόταν μπροστά μου η μνήμη μου διαπερνώντας το παρελθόν έβρισκε και έβγαζε στην επιφάνεια ακόμα και τις ελάχιστες γνώσεις πού είχα για το συγκεκριμένο θέμα. Αυτό πού κάποτε θα μου προκαλούσε απορία, τώρα μου φαινόταν ξεκάθαρο. Μερικές φορές ίσως αναγνώριζα και κάτι πού μου ήταν άγνωστο, όχι όμως πριν το δουν τά μάτια μου.

Σ' αυτό και μόνο συνίστατο ή ιδιαιτερότητα των ικανοτήτων μου, εκτός, βέβαια, από εκείνες πού υπήρχαν ως αποτέλεσμα της αλλαγής της φύσεώς μου.

ΙΣΤ'

Συνεχίζω τώρα την περιγραφή της απίστευτης αυτής περιπέτειας. Είναι απίστευτο! Αν όμως μέχρι τώρα το γεγονός αυτό σας φαίνεται απίστευτο, τότε η παρακάτω διήγηση θα φανεί στα μάτια του μορφωμένου αναγνώστη σαν ένα παραμύθι πού δεν υπάρχει λόγος να το πούμε. Αλλά γι' αυτούς πού θα θέλουν νά δουν αλλιώς την διήγηση αυτή η ίδια η απλότητα και η πενιχρότητά της θα είναι βεβαίωση ότι αυτή είναι αληθινή. Διότι αν αυτή

ήταν καρπός της φαντασίας μου τότε θα μπορούσα νά γράψω κάτι πιο σοφό και πιο εντυπωσιακό, επειδή εδώ ανοίγει πολύ μεγάλο πεδίο δράσεως για την φαντασία μου.

Τι, λοιπόν, μου συνέβη στη συνέχεια; Οι γιατροί βγήκαν από το δωμάτιό μου, οι δύο νοσοκόμοι στέκονταν όρθιοι και συζητούσαν για τις λεπτομέρειες της ασθένειας και του θανάτου μου. Η ηλικιωμένη νοσοκόμα αφού στράφηκε προς την εικόνα, έκανε το σημείο του σταυρού και είπε μία ευχή πολύ συνηθισμένη σε τέτοιες περιστάσεις...

- Ας έχει την Βασιλεία των ουρανών και την αιώνια ανάπαυση. Μόλις το είπε αυτό, αμέσως ήλθαν κοντά μου δύο άγγελοι: Στον ένα αναγνώρισα τον δικό μου άγγελο φύλακα ενώ ο άλλος μου ήταν άγνωστος. Αφού με πήραν από το χέρι, με έβγαλαν στο δρόμο περνώντας κατευθείαν μέσα από τον τοίχο του δωματίου.

ΙΖ'

Έξω βράδιαζε και λίγο χιόνιζε. Το έβλεπα αλλά δεν αισθανόμουν κρύο και γενικά δεν αισθανόμουν την διαφορά θερμοκρασίας μέσα και έξω. Προφανώς κάποια πράγματα έχασαν για το αλλοιωμένο σώμα μου την σημασία τους. Αρχίσαμε γρήγορα νά ανεβαίνουμε ψηλά. Όσο πιο ψηλά ανεβαίναμε τόσο μεγαλύτερος χώρος ανοιγόταν μπροστά στα μάτια μου. Στο τέλος αυτός έλαβε τόσο μεγάλες διαστάσεις πού με κατέλαβε φόβος από την συναίσθηση της μηδαμινότητάς μου μπροστά σ' αυτή την ατελείωτη έρημο.

Εδώ αντιλήφτηκα τις καινούριες ιδιότητες της δράσης μου: Πρώτα, ενώ γύρω μας υπήρχε απόλυτο σκοτάδι, εγώ όλα τ'ά έβλεπα καθαρά, επομένως μάτια μου είχαν την ικανότητα νά βλέπουν και μέσα στο σκοτάδι. Δεύτερο, μπορούσα με το βλέμμα μου νά αγκαλιάζω τόσο μεγάλο χώρο πού ποτέ δεν μπορούσα νά το κάνω στην επίγεια ζωή μου. Αλλά τότε δεν είχα ακόμα καταλάβει πώς έχω αυτές τις ικανότητες. Αυτό πού τότε κατανοούσα ήταν ότι στην πραγματικότητα ο χώρος είναι πολύ πιο μεγάλος από αυτόν πού βλέπω και ότι οι δυνατότητες της όρασής μου ήταν περιορισμένες. Αυτό το κατανοούσα πολύ καλά και όταν μου ερχόταν αυτή η σκέψη με έπιανε τρόμος.

Ναι, και είναι πολύ φυσικό για έναν άνθρωπο να υπερεκτιμά τον εαυτό του. Συνειδητοποιούσα την μηδαμινότητά μου, ότι είμαι ένα ασήμαντο άτομο η εμφάνιση ή η εξαφάνιση του οποίου θα μείνει απαρατήρητη σ' αυτό τον άπειρο κόσμο. Όμως αντί να βρίσκω παρηγοριά, μία, κατά κάποιο τρόπο ασφάλεια σ' αυτή τη σκέψη, φοβόμουν... Ότι θα χαθώ, ότι ο άπειρος αυτός κόσμος θα με καταπιεί σαν ένα ασήμαντο κόκκο σκόνης. Αυτό το γεγονός, νομίζω είναι μία καλή απάντηση στον ισχυρισμό κάποιων που κάνουν λόγο για τον καθολικό νόμο της καταστροφής, παράλληλα δέ αποτελεί και αξιοσημείωτο δείγμα της αυτοσυνειδησίας του ανθρώπου που αισθάνεται τον εαυτό του αθάνατο, αιώνιο και προσωπικό ΩΝ!

ΤΕΛΩΝΙΣΜΟΣ

Η αντίληψη του χρόνου έσβησε εντελώς στο νου μου. Δεν ξέρω πόση ώρα ανεβαίναμε ψηλά.

Ξαφνικά ακούστηκε κάποιος θόρυβος και με κραυγές και γέλια άρχισε γρήγορα νά μας πλησιάζει ένα πλήθος κάποιων απάισιων όντων.

«Δαίμονες!» σκέφτηκα. Το κατάλαβα μάλιστα πάρα πολύ γρήγορα και με έπιασε κάτι σαν τρόμος πού μέχρι τότε μου ήταν άγνωστος. Δαίμονες! Φαντάζομαι πώς ειρωνευόμουν και γελούσα αν κάποιος, λίγες μέρες, ακόμα και λίγες ώρες, νωρίτερα θα μου έλεγε ότι πιστεύει στην ύπαρξη τους και είδε με τὰ μάτια του τούς δαίμονες! Ως μορφωμένος άνθρωπος του τέλους του δεκάτου ενάτου αιώνα, με το όνομα αυτό, θεωρούσα τις κακές συνήθειες και τα πάθη του ανθρώπου. Γι' αυτό και η λέξη αυτή δεν ήταν για μένα όνομα αλλά ένας όρος πού δηλώνει κάποια αφηρημένη έννοια. και ξαφνικά αυτή «η αφηρημένη έννοια» παρουσιάστηκε μπροστά μου σαν ζωντανό πρόσωπο! Και σήμερα ακόμα δεν μπορώ νά εξηγήσω πώς και γιατί τότε αμέσως χωρίς καμία αμφιβολία αναγνώρισα στο πρόσωπό τους τούς δαίμονες. Είναι όμως σίγουρο ότι ο χαρακτηρισμός τους σαν δαίμονες ήταν για μένα τότε κάτι το τελείως παράλογο διότι, αν έβλεπα ένα τέτοιο θέαμα κάποια άλλη στιγμή, σίγουρα θα έλεγα ότι αυτό είναι μία μορφοποιημένη φαντασία. με απλά λόγια θα έλεγα οτιδήποτε άλλο εκτός από δαίμονες. και δεν θα τούς καλούσα μ' αυτό το όνομα, επειδή, όπως είπα, δεν το θεωρούσα όνομα αλλά έναν όρο πού δηλώνει κάτι πού ούτε καν μπορούμε νά το δούμε.

Τότε όμως τόσο γρήγορα κατάλαβα ότι είναι δαίμονες, και το πράγμα αυτό ήταν για μένα

τόσο φανερό, πού δεν υπήρξε λόγος ούτε και νά το σκεφτώ. Σαν νά αντίκρισα κάτι πού το ξέρω πολύ καλά από παλιά. Και επειδή, όπως έλεγα, τότε ο νους μου ενεργούσε πάρα πολύ γρήγορα, γι' αυτό και γρήγορα κατάλαβα ότι αυτή η απαίσια όψη αυτών των όντων δεν ήταν ο πραγματικός τους εαυτός αλλά ένα τρομερό προσωπίο πού το φορούσαν πιθανώς με σκοπό νά με τρομοκρατήσουν περισσότερο. Τότε ξύπνησε η υπερηφάνειά μου. Αισθάνθηκα ντροπή και για τον εαυτό μου και για τον άνθρωπο γενικά, πού αυτά τά πλάσματα για νά τον φοβερίσουν αυτόν πού τόσο μεγάλη ιδέα έχει για τον εαυτό του, χρησιμοποιούν τέτοιους τρόπους πού εμείς τούς χρησιμοποιούμε μόνο για τά μικρά παιδιά.

Αφού μας περικύκλωσαν από όλες τις πλευρές οι δαίμονες φώναζαν και απαιτούσαν από τούς αγγέλους νά με παραδώσουν σ' αυτούς. Προσπαθούσαν με κάθε τρόπο νά με αρπάξουν από τά χέρια τους, αλλά δεν τολμούσαν νά το κάνουν. Από τις αισχρές κραυγές και τά ουρλιάσματα πού έβγαζαν ξεχώριζα κάποιες λέξεις και μερικές φορές και ολόκληρες τις φράσεις.

- Είναι δικός μας, αρνήθηκε τον Θεό, - ξαφνικά φώναξαν όλοι με μία φωνή και ταυτόχρονα όρμησαν πάνω μου. Το αίμα πάγωσε στις φλέβες μου.

«Είναι ψέμα! αυτό δεν είναι αλήθεια!», ήθελα νά τούς απαντήσω, Όταν ξαναβρήκα τον εαυτό μου, και όμως η μνήμη μου έδωσε την γλώσσα με έναν τρόπο ακατανόητο θυμήθηκα ξαφνικά ένα ασήμαντο περιστατικό πού συνέβη τόσο παλιά, την εποχή πού ήμουν νέος, και πού το ξέχασα σχεδόν εντελώς.

ΙΘ'

Θυμήθηκα πώς τον καιρό πού ακόμα πήγαινα στο σχολείο, μία μέρα μαζευτήκαμε στο σπίτι ενός φίλου μας και κουβεντιάζοντας για τά διάφορα σχολικά μας προβλήματα, περάσαμε στη συζήτηση για θέματα υψηλής φύσεως. Κάναμε συχνά τέτοιου είδους συζητήσεις μεταξύ μας.

- Γενικά δεν μου αρέσουν οι αφηρημένες ιδέες, είπε ένας φίλος μου, και ιδιαίτερα σ' αυτή την περίπτωση. Μπορώ να πιστέψω σε κάποια δύναμη που δεν είναι ακόμα γνωστή στην επιστήμη. Δηλαδή μπορώ να παραδεχθώ την ύπαρξη της ακόμη και στην περίπτωση που δεν βλέπω συγκεκριμένες εκδηλώσεις της, επειδή ή δύναμη αυτή μπορεί να είναι πολύ λεπτή ή να ενεργεί μαζί με κάποιες άλλες δυνάμεις και γι' αυτό δύσκολα να γίνεται αντιληπτή. Αλλά για να πιστεύω στον Θεό ως ένα προσωπικό Όν, ενώ πουθενά δεν βλέπω τις εκδηλώσεις Του, αυτό για μένα είναι ανοησία. Μου λένε: πίστευε. Αλλά γιατί πρέπει να πιστέψω στον Θεό αν χωρίς καμία διαφορά μπορώ να πιστεύω ότι ο Θεός δεν υπάρχει; Σωστά το λέω; Μήπως λοιπόν αυτός δεν υπάρχει, εσύ τι λες; - με ρώτησε ευθέως. - **Μπορεί και νά μην υπάρχει**, - είπα εγώ.

Αυτή η απάντησή μου κυριολεκτικά ήταν «αργών ρήμα». Δεν μπορούσε αυτή η βαττολογία του φίλου μου να μου δημιουργήσει αμφιβολίες στην ύπαρξη του Θεού. Άλλωστε χωρίς πολλή προσοχή παρακολουθούσα αυτά που έλεγε. Και όμως όπως φάνηκε τώρα, ο αργός αυτός λόγος δεν ξεχάστηκε.

Έπρεπε τώρα να δικαιολογηθώ και να ανατρέψω αυτή την κατηγορία. Έτσι πραγματοποιήθηκε ο λόγος του Ευαγγελίου **«*ότι παν ρήμα αργόν ο εάν λαλήσωσιν οι άνθρωποι, αποδώσουσι περί αυτού λόγον εν ημέρα κρίσεως*»** (Μτ. 12, 36). Θα δώσουμε λόγο για κάθε ανώφελο λόγο που το λέμε παρακινούμενοι από τον εχθρό της σωτηρίας μας.

Η κατηγορία αυτή ήταν το πιο δυνατό επιχείρημα που πρόβαλαν οι δαίμονες, ζητώντας να παραδοθώ στα χέρια τους. Η κατηγορία αυτή τούς έδωσε καινούρια δύναμη και θάρρος και βγάζοντας άγριες κραυγές άρχισαν να περιστρέφονται γύρω μας, εμποδίζοντάς μας να συνεχίσουμε το δρόμο μας.

Τότε σκέφτηκα την προσευχή και άρχισα να προσεύχομαι, ζητώντας την βοήθεια όσων αγίων γνώριζα και τά ονόματα των οποίων μου ήλθαν στο νου την στιγμή εκείνη. Αυτό όμως δεν φόβισε καθόλου τούς εχθρούς μου. Εγώ ο ελεεινός, που μόνο κατ' όνομα ήμουν χριστιανός, μόνο τότε, ίσως πρώτη φορά στη ζωή μου, θυμήθηκα εκείνη που ονομάζεται Προστάτιδα του γένους των χριστιανών.

Ήταν πολύ τρομαγμένη η ψυχή μου και γι' αυτό και πολύ θερμή βγήκε η προσευχή μου προς την Παναγία. Μόλις είπα το όνομά της αμέσως μας σκέπασε μία λευκή ομίχλη η

οποία άρχισε γρήγορα νά περικυκλώνει την απαίσια αυτή στρατιά των δαιμόνων και σε λίγο την έκρυψε ολοτελώς από τά μάτια μου. Πολύ ώρα όμως άκουγα τις κραυγές και τα ουρλιάσματά τους. Επειδή όμως οι φωνές γίνονταν όλο και πιο αδύναμες κατάλαβα ότι οι δαίμονες έμειναν πίσω.

Κ'

Ήμουν κυριευμένος από φόβο και δεν ξέρω αν συνεχίζαμε ή όχι την πορεία μας προς τά πάνω όλο αυτό τον καιρό από την στιγμή πού μας πλησίασαν οι δαίμονες και μέχρι τότε πού μας άφησαν. Μόνο τότε κατάλαβα πώς συνεχίζουμε νά ανεβαίνουμε ψηλά όταν ξανά μπροστά μου απλώθηκε ο άπειρος εναέριος χώρος. Σε λίγο είδα πάνω ένα δυνατό φως: Ήταν, όπως μου φάνηκε, σαν το δικό μας ηλιακό φως αλλά πολύ πιο δυνατό. Ήταν το βασίλειο του φωτός.

«Ναι, είναι πραγματικά ένα βασίλειο με απόλυτη κυριαρχία του φωτός, επειδή το φως αυτό δεν δημιουργεί σκιά» - σκεφτόμουν, ή καλύτερα νά πούμε αισθανόμουν με έναν ανεξήγητο τρόπο αυτό πού ποτέ δεν είχα ξαναδεί. «Αλλά πως μπορεί νά υπάρχει φως χωρίς σκιά;» - παρουσιάστηκε αμέσως στη σκέψη μου η απορία φανερώνοντας πώς σκέφτομαι ακόμα με τά κατηγορήματα του γήινου κόσμου.

Ξαφνικά εισήλθαμε με μεγάλη ταχύτητα σ' αυτήν την περιοχή του Φώτος που κυριολεκτικά με θάμπωσε. Έκλεισα τά μάτια μου, έβαλα και τά χέρια μου πάνω σ' αυτά. Όμως αυτό δεν με βοήθησε καθόλου επειδή το φως περνούσε και μέσα από τά χέρια μου. Άλλωστε τι νόημα είχε εδώ μία τέτοια προσπάθεια;

«Αχ, Θεέ μου, τι είναι αυτό το φως; αυτό με τυφλώνει. δεν βλέπω τίποτα, σαν στο σκοτάδι, δεν βλέπω τίποτα», - έβγαλα μία κραυγή, ξεχνώντας ότι τώρα έχω την δυνατότητα νά βλέπω και μέσα στο σκοτάδι.

Αφού σκοτίστηκαν τά μάτια μου, μου δημιουργήθηκε περισσότερος φόβος. Ήταν φυσικό βέβαια να φοβάμαι επειδή βρισκόμουν σ' ένα άγνωστο κόσμο. «τι με περιμένει; - σκέφτηκα, - πότε θα βγούμε απ' αυτό το φως;

«Υπάρχει πουθενά τέλος;».

Όμως συνέβη κάτι πού δεν το περίμενα. Μία φωνή μεγαλοπρεπής και αγέρωχη ακούστηκε από πάνω. με ακλόνητη σταθερότητα και χωρίς θυμό αυτή η φωνή είπε: «δεν είναι έτοιμος!».

Και μετά... μετά αμέσως σταμάτησε η πορεία μας προς τά πάνω - και αρχίσαμε γρήγορα νά κατεβαίνουμε. Πριν όμως βγούμε από αυτές τις σφαίρες μου δόθηκε νά γνωρίσω και ένα άλλο θαυμαστό φαινόμενο. Μόλις ακούστηκε ο παραπάνω λόγος, αμέσως όλο το σύμπαν, κάθε πλάσμα μέσα σ' αυτό αποκρίθηκαν με συμφωνία σ' αυτήν την απόφαση. Σαν μία ηχώ εκατομμυρίων φωνών αντήχησε στον αέρα και επανέλαβε τον λόγο σε μία γλώσσα πού δεν την ξεχωρίζει το αυτί αλλά την καταλαβαίνει η καρδιά και ο νους του ανθρώπου, εκφράζοντας πλήρη συμφωνία με την απόφαση. Υπήρχε τέτοια αρμονία σ' αυτήν την ενότητα της βουλήσεως και στην αρμονία αυτή υπήρχε μια ανέκφραστη και θαυμαστή χαρά που οι δικές μας γήινες χαρές δεν είναι τίποτα απέναντι της. Σαν μια απaráμιλλη συγχορδία αντήχησε αυτή η ηχώ και η ψυχή ανταποκρινόμενη σ' αυτήν την συγχορδία με μια φλογερή έξαρση χαράς ήθελε να ενωθεί μ' αυτήν την θαυμαστή καθολική αρμονία.

ΚΑ'

Δεν κατάλαβα το πραγματικό νόημα του λόγου, ότι δηλαδή πρέπει πάλι νά επιστρέψω στη γη και νά ζήσω όπως ζούσα προηγουμένως. Νόμιζα ότι θα με πάνε σε κάποια άλλα μέρη. Μία δειλή αίσθηση διαμαρτυρίας ξύπνησε μέσα μου όταν μπροστά μου άρχισαν νά εμφανίζονται, στην αρχή σε αμυδρές γραμμές, σαν νά ήταν τυλιγμένα με ομίχλη, και μετά πολύ καθαρά, η πόλη και οι γνωστοί δρόμοι.

Νά, και το κτίριο του νοσοκομείου πού το θυμόμουν τόσο καλά. Όπως και προηγουμένως, μέσα από τούς τοίχους και τις κλειδωμένες πόρτες, με έφεραν σε ένα

δωμάτιο πού μου ήταν τελείως άγνωστο. στο δωμάτιο αυτό βρίσκονταν μερικά τραπέζια βαμμένα με ένα σκούρο χρώμα. σε ένα από αυτά τα τραπέζια είδα τον εαυτό μου, δηλαδή το άψυχο σώμα μου, σκεπασμένο με ένα λευκό σεντόνι.

Δίπλα καθόταν ένας ασπρομάλλης γέρος με καφέ σακάκι πού κρατούσε στο χέρι του ένα κερί και διάβαζε το Ψαλτήρι. στην άλλη πλευρά του δωματίου σ' έναν μαύρο πάγκο, δίπλα στον τοίχο, καθόταν η αδελφή μου πού προφανώς την είχαν ειδοποιήσει για το θάνατό μου και ήδη είχε έλθει. Δίπλα της βρισκόταν ο άνδρας της πού κάτι της ψιθύριζε στο αυτί.

- Άκουσες ποίο είναι το θέλημα του Θεού; - μου είπε ο άγγελος φύλακας, ο οποίος μέχρι εκείνη την στιγμή παρέμενε σιωπηλός. Με έφερε κοντά στο τραπέζι και, αφού έδειξε με το χέρι του το νεκρό μου σώμα μου είπε:

«Είσελθε και προετοιμάσου».

Αμέσως μετά οί δύο άγγελοι έγιναν αόρατοι.

ΚΒ

Θυμάμαι πολύ καλά αυτά πού έγιναν μετά. Στην αρχή αισθάνθηκα σαν νά με έσφιγγε κάτι. Μετά αισθάνθηκα κρύο. Το γεγονός ότι άρχισα ξανά νά αισθάνομαι αυτά τά πράγματα με έκανε νά θυμηθώ την προηγούμενη ζωή μου, πράγμα πού μου προκάλεσε βαθιά θλίψη. Αισθάνθηκα σαν νά έχασα έναν πολύτιμο θησαυρό (θέλω στο σημείο αυτό νά τονίσω ότι η αίσθηση αυτή ποτέ δεν με άφηνε στα επόμενα χρόνια της ζωής μου).

Δεν είχα την παραμικρή επιθυμία νά επιστρέψω στην προηγούμενη ζωή μου παρά το γεγονός ότι δεν είχα μέχρι τότε σ' αυτή την ζωή κάποιες ιδιαίτερες θλίψεις. Αυτή η ζωή δεν είχε πια για μένα κανένα ενδιαφέρον.

Έχετε δει ποτέ, αγαπητέ αναγνώστη, κάποια φωτογραφία πού για αρκετό καιρό βρισκόταν σε έναν υγρό χώρο; από την υγρασία τά χρώματα αλλάζουν και η καθαρή και

ωραία κάποτε φωτογραφία γίνεται ένα άχρωμο κομμάτι χαρτί. Το ίδιο και η ζωή μου. Αυτή έχασε για μένα τὰ χρώματα και το ενδιαφέρον της. Ακόμα και σήμερα έτσι την βλέπω.

Δεν ξέρω γιατί αλλά έτσι αισθάνθηκα ήδη από την αρχή. Το μόνο πού μπορώ νά πω είναι ότι δεν είχε η ζωή πια για μένα κανένα ενδιαφέρον. Ο τρόμος, πού μου προκαλούσε ο χωρισμός μου από το γύρω κόσμο έχασε πια για μένα την φοβερή του σημασία. Έβλεπα, για παράδειγμα, την αδελφή μου και ήξερα ότι δεν μπορώ νά επικοινωνήσω μαζί της, αυτό όμως δεν με στενοχωρούσε καθόλου. Μου ήταν αρκετό ότι την βλέπω και γνωρίζω τὰ πάντα γι' αυτή. Ούτε ήθελα, όπως προηγουμένως, νά τούς κάνω φανερή την παρουσία μου. Άλλωστε υπήρχε και κάτι άλλο πού με απασχολούσε περισσότερο. Η πίεση πού άρχισα νά αισθάνομαι με βασάνιζε όλο και περισσότερο. Αισθανόμουν σαν νά με σφίγγει μία μεγάλη μέγκενη. Κάθε στιγμή η αίσθηση αυτή γινόταν όλο και πιο έντονη. Εγώ από την πλευρά μου δεν παρέμεινα αδρανής αλλά προσπάθησα νά κάνω κάτι.

Δεν μπορώ νά περιγράψω ακριβώς τις ενέργειές μου: Ίσως προσπαθούσα με όλη τη δύναμή μου νά απαλλαγώ απ' αυτή την πίεση, ή, αφού ήξερα ότι κάτι τέτοιο είναι αδύνατον, προσπαθούσα νά νικήσω την δυσάρεστη αίσθηση πού μου προκαλούσε. Το μόνο πού θυμάμαι είναι ότι κάθε στιγμή στριμωχνόμουν πιο πολύ ώσπου τελικά έχασα τις αισθήσεις μου.

ΚΓ'

Όταν συνήλθα βρισκόμουν πάνω στο κρεβάτι μου. Άνοιξα τὰ μάτια μου και είδα γύρω μου τούς ανθρώπους πού με κοιτούσαν με πολλή προσοχή και μεγάλη περιέργεια. Δίπλα μου καθόταν σε μία καρέκλα ο αρχίατρος του νοσοκομείου προσπαθώντας να δείξει στους άλλους την συνηθισμένη του σοβαρότητα. Προσπαθούσε νά πει ότι αυτό πού έγινε είναι κάτι συνηθισμένο και δεν υπάρχει τίποτα παράξενο σ' αυτό το γεγονός. Όμως στα μάτια του έβλεπε κανείς μεγάλη απορία. Ο άλλος γιατρός με κάρφωσε κυριολεκτικά με το βλέμμα του.

Στα πόδια μου ντυμένη στα μαύρα, παραγμένη και με χλωμό πρόσωπο στεκόταν η αδελφή μου. Δίπλα της στεκόταν ο άνδρας της. Πίσω από την αδελφή μου στεκόταν η νοσοκόμα το πρόσωπο της οποίας ήταν το πιο ήρεμο από τ' άλλα. Πίσω απ' αυτήν βρισκόταν ένας νέος νοσοκόμος. Ο φόβος ήταν ζωγραφισμένος στο πρόσωπό του.

Όταν συνήλθα πρώτ' απ' όλα χαιρέτησα την αδελφή μου. Αύτη γρήγορα με πλησίασε, με άγγιξε και άρχισε νά κλαίει. Τι μας κάνετε! - είπε ο νεαρός γιατρός ο οποίος, όπως όλοι οί νέοι, βιαζόταν νά μοιραστεί με τούς άλλους αυτό πού αισθανόταν.

- Δεν ξέρετε τι σας έγινε!

- Όχι, αντίθετα, θυμάμαι πολύ καλά όλα όσα μου συνέβησαν, - του απάντησα.

- Πώς; Θέλετε νά πείτε ότι δεν είχατε χάσει τις αισθήσεις σας;

- Φαίνεται πώς όχι.

- Αυτό μου φαίνεται πολύ περίεργο, - μου απάντησε αυτός και κοίταξε τον αρχίατρο. - Είναι παράξενο επειδή το σώμα σας δεν φαινόταν ζωντανό. Πώς μπορεί κανείς σε τέτοια κατάσταση νά διατηρεί την αυτοσυνειδησία του;

- Μπορεί, όπως φαίνεται, αφού εγώ τ' έβλεπα και τ' αισθανόμουν όλα.

- Ότι δεν μπορούσατε νά βλέπετε αυτό είναι σίγουρο αλλά νά ακούτε, να αισθάνεστε... Θέλετε να πείτε ότι τ' ακούγατε και τ' καταλαβαίνατε όλα; Μήπως θυμάστε και ότι έπλυναν το σώμα σας και το έντυσαν;

- Όχι, αυτό δεν το θυμάμαι. το σώμα μου δεν το αισθανόμουν.

- Πώς είναι δυνατόν αυτό; Ισχυρίζεστε ότι τ' θυμάστε όλα και ταυτόχρονα λέτε ότι δεν αισθανόσαστε το σώμα σας;

- Λέω πώς δεν αισθανόμουν μόνο το σώμα μου, - απάντησα. Αφού ακόμα βρισκόμουν υπό την επίδραση του γεγονότος πού μου συνέβη, νόμιζα ότι αυτό αρκεί για νά καταλάβουν αυτό πού ήθελα νά πω.

- Δηλαδή; - είπε ο γιατρός βλέποντας ότι σταμάτησα σ' αυτό το σημείο. Δεν ήξερα τι νά του απαντήσω. δεν μπόρεσα να καταλάβω τι άλλο ζητάει από μένα, όλα μου φαίνονταν ξεκάθαρα. Επανέλαβα:

- Σάς είπα ότι δεν αισθανόμουν μόνο το σώμα και αυτά πού έχουν σχέση μ' αυτό, αλλά το σώμα μου δεν είναι όλος μου ο εαυτός. Δεν ήταν ολόκληρος ο εαυτός μου, αφού εγώ βρισκόμουν άψυχος. Η άλλη ύπαρξή μου συνέχιζε νά ενεργεί κανονικά! - τούς είπα. Νόμιζα ότι αυτή η διχοτόμηση ή καλύτερα να πούμε διαίρεση της ύπαρξής μου, πού για μένα ήταν πια γεγονός ξεκάθαρο, μπορούσε νά γίνει κατανοητή και από τούς ανθρώπους με τούς όποιους μιλούσα.

Προφανώς δεν είχα ακόμα επιστρέψει στην προηγούμενη κατάσταση, ακόμα δεν σκεφτόμουν με τα κατηγορήματα, όπως σκέφτονται οι γήινοι άνθρωποι και όταν μιλούσα γι' αυτό που γνώριζα από πείρα δεν μου ερχόταν η σκέψη ότι στους ανθρώπους, που δεν έζησαν αυτά που έζησα εγώ, και που αρνούνταν την ύπαρξη της ψυχής, τά λόγια μου μπορεί νά φαίνονται σαν παραλήρημα ενός ασθενούς.

ΚΔ'

Ο νεαρός γιατρός ήθελε νά με ρωτήσει και κάτι άλλο αλλά ο αρχίατρος τον παρακάλεσε νά μην με ενοχλεί περισσότερο. Δεν ξέρω αν το έκανε γιατί πραγματικά χρειαζόμουν ξεκούραση ή επειδή απ' αυτά που είχα πει έβγαλε το συμπέρασμα ότι το μυαλό μου ακόμα δεν λειτουργούσε κανονικά. Με εξέτασαν και βεβαιώθηκαν ότι ο οργανισμός μου λειτουργεί πολύ καλά, με ακροάστηκαν και δεν βρήκαν ούτε ίχνος του οιδήματος στους πνεύμονές μου.

Μου έδωσαν νά πιω λίγο ζωμό και μετά όλοι έφυγαν από το δωμάτιό μου. Μόνο η αδελφή μου έμεινε για λίγο ακόμα μαζί μου.

Όλοι σχεδόν οι άνθρωποι γύρω μου επειδή νόμιζαν ότι οι συζητήσεις περί του γεγονότος αυτού μου προκαλούν δυσάρεστες σκέψεις (θα μπορούσα, για παράδειγμα νά σκεφτώ ότι υπήρχε η πιθανότητα νά με θάψουν ζωντανό), απέφευγαν νά μιλάνε μαζί μου γι' αυτό το θέμα. Μοναδική εξαίρεση αποτελούσε ο νεαρός γιατρός.

Αυτός ενδιαφέρθηκε νά μάθει περισσότερα γι' αυτό το θέμα. Κάθε μέρα και μάλιστα αρκετές φορές την ημέρα ερχόταν στο δωμάτιό μου για νά δει, όπως έλεγε, πώς προχωρεί η υγεία μου. Μερικές φορές μου έκανε κάποιες αφηρημένες ερωτήσεις. Τις περισσότερες φορές με επισκεπτόταν μόνος του αλλά κάποιες φορές έφερνε μαζί του και κάποιον φίλο του φοιτητή για νά δει και εκείνος έναν άνθρωπο που νεκραναστήθηκε.

Μετά από τρεις ή τέσσερις ημέρες, αφού με είδε ότι ανάρρωσα αρκετά ή ίσως επειδή έχασε την υπομονή του, ήρθε το βράδυ στο δωμάτιό μου και άνοιξε μία μεγάλη συζήτηση μαζί μου.

Μέτρησε τον σφυγμό μου και μου είπε: Παράξενο πράγμα. Όλες αυτές τις ημέρες ο σφυγμός σας είναι σταθερός, ούτε αδύναμος, ούτε πυρετικός, δεν γνωρίζετε όμως τι σας συνέβη τότε! Ένα θαύμα, διαφορετικά δεν μπορώ να το εξηγήσω!

Είχα πια ανακτήσει τις δυνάμεις μου και καταλάβαινα ότι όλα όσα μου συνέβησαν ήταν πράγματα ασυνήθιστα. Κατανοούσα καλά ότι μόνο εγώ γνωρίζω όλα αυτά τὰ γεγονότα και ότι τὰ θαύματα για τα οποία κάνει λόγο ο γιατρός είναι μόνο οί εξωτερικές εκδηλώσεις των γεγονότων πού μου συνέβησαν στην άλλη μου ζωή και πού από πλευράς ιατρικής επιστήμης ήταν υπερφυσικά. τον ρώτησα:

- Και πότε έγιναν αυτά τὰ θαύματα; Πριν επανέλθω στη ζωή;
- Ναι, πριν συνέλθετε. Δεν μιλάω για τον εαυτό μου, δεν έχω και μεγάλη πείρα, πρώτη φορά στην ζωή μου συνάντησα την περίπτωση πού ένας ασθενής πέφτει σε λήθαργο. Κανείς όμως από τούς παλαιούς γιατρούς δεν με πιστεύει όταν τούς περιγράψω την κατάσταση σας.
- Και τι ακριβώς έγινε πού σας προκάλεσε τόση έκπληξη;
- Νομίζω ότι ξέρετε, - αλλά και αν ακόμα δεν ξέρετε, μπορείτε και μόνος σας να καταλάβετε, - ότι στην περίπτωση λιποθυμίας ο οργανισμός του ανθρώπου λειτουργεί πολύ σιγά: Ο σφυγμός του είναι αδύναμος, η αναπνοή δυσδιάκριτη, η καρδιά σχεδόν δεν ακούγεται. Αλλά η δική σας η περίπτωση ήταν εξαιρετική: οι πνεύμονές σας δούλευαν σαν δύο μεγάλοι φυσητήρες, η καρδιά χτυπούσε σαν τη σφύρα στον άκμονα. Δεν μπορώ να το περιγράψω, έπρεπε να το δείτε. Ήσαστε σαν το ηφαίστειο πού ξυπνά, εμένα με έπιασε ανατριχίλα, ήταν πολύ τρομερό αυτό το θέαμα. Μου φαινόταν πώς ακόμα λίγο και δεν θα μείνει τίποτα από το σώμα σας, κανένας ανθρώπινος οργανισμός δεν μπορεί να το αντέξει.

«Τότε δεν είναι καθόλου περίεργο πώς πριν επανέλθω στη ζωή έχασα τις αισθήσεις μου», - σκέφτηκα. Πριν ακούσω αυτή τη διήγηση του γιατρού βρισκόμουν σε απορία και δεν ήξερα πώς να εξηγήσω γιατί, την στιγμή πού αποβίωνα και η ζωή σιγά-σιγά έσβηνε μέσα μου, δεν έχασα ούτε για ένα λεπτό τις αισθήσεις μου και αντίθετα όταν επρόκειτο να επανέλθω στη ζωή μου ήλθε η λιποθυμία. Τώρα όμως το κατάλαβα: και την στιγμή του θανάτου μου αισθανόμουν σφίξη από την οποία όμως απαλλάχτηκα, όταν απαλλάχτηκα από το σώμα, πού την προκαλούσε η ψυχή μόνη της χωρίς το σώμα δεν είναι δυνατόν να λιποθυμά. Ενώ αντίθετα όταν επρόκειτο να επανέλθω στη ζωή έπρεπε

ξανά νά λάβω αυτό το σώμα μου το οποίο υπόκειται στα φυσικά πάθη και λιποθυμά.

ΚΕ'

Εν τω μεταξύ ο γιατρός συνέχιζε:

Και αυτό, προσέξτε, μετά από τριάντα και...ώρες λήθαργου! Την δύναμη με την οποία λειτουργούσε ο οργανισμός σας μπορείτε νά την καταλάβετε από το γεγονός ότι, πριν επανέλθετε στη ζωή, όλα τά μέλη του σώματός σας ήταν παγωμένα και μετά από ένα τέταρτο ή είκοσι λεπτά αυτά έγιναν ευκίνητα και μετά από άλλη μία ώρα ζεστάθηκαν και τά άκρα σας. Αυτό είναι θαύμα! Όταν το λέω στους άλλους δεν θέλουν νά με πιστέψουν.

Ξέρετε, γιατρέ μου, γιατί έγινε αυτό το θαύμα; - τον ρώτησα.

Γιατί; Εσείς οι γιατροί όταν λέτε λήθαργο εννοείτε κάτι πού μοιάζει με λιποθυμία;

Ναι, αλλά σε ύψιστο βαθμό...Τότε στην περίπτωση μου δεν μπορούμε να μιλάμε για λήθαργο. Και τι ήταν αυτό, αν όχι ο λήθαργος;

Πραγματικά πέθανα και αναστήθηκα. Αν επρόκειτο για την εξασθένηση της ζωτικής δύναμης του οργανισμού τότε δεν θα υπήρχε τέτοια «έκρηξη» κατά την στιγμή πού επανήλθα στη ζωή επειδή, όμως, το σώμα μου έπρεπε εκτάκτως νά προετοιμαστεί για την υποδοχή της ψυχής, γι' αυτό και όλα τά μέλη του λειτουργούσαν «εκτός προγράμματος».

Στην αρχή ο γιατρός με άκουγε με προσοχή αλλά γρήγορα στο πρόσωπό του παρουσιάστηκε αδιαφορία.

- Αστειεύεστε τώρα. Βέβαια για μας τούς γιατρούς αυτή η περίπτωση έχει μεγάλο ενδιαφέρον.

- Αλήθεια σας λέω, δεν αστειεύομαι. Πιστεύω αναμφίβολα σ' όλα αυτά πού σας λέω και θα ήθελα νά πιστέψετε και εσείς. Πιστέψτε τουλάχιστον για νά μπορέσετε νά ερευνήσετε σοβαρά αυτό το εξαιρετικό φαινόμενο. Μου λέτε ότι δεν έβλεπα τίποτα, θέλετε όμως νά

σας περιγράψω το νεκροστάσιο το οποίο ζωντανός ποτέ δεν είχα επισκεφτεί; Θέλετε να σας πω που στεκόταν ο καθένας από σας την στιγμή που εγώ αποβίωνα και τι κάνατε μετά το θάνατό μου;

Ο γιατρός ενδιαφέρθηκε πάρα πολύ να μάθει γι' αυτά που του είπα. Όταν του τα διηγήθηκα όλα και του θύμισα όλο το περιστατικό αυτός μπόρεσε μόνο να πει:

- Πολύ παράξενο πράγμα. Ίσως είστε αλαφροϊσκιωτος...

- Γιατρέ μου, τα δύο αυτά πράγματα δεν ταιριάζουν μεταξύ τους: να είμαι παγωμένος σαν ένα κατεψυγμένο ψάρι και ταυτόχρονα αλαφροϊσκιωτος! Την μεγαλύτερη όμως έκπληξη του προξένησε η διήγησή μου για την κατάσταση στην οποία βρισκόμουν τις πρώτες στιγμές μετά τον αποχωρισμό της ψυχής από το σώμα. Ότι έβλεπα πώς φρόντιζαν το αναίσθητο σώμα μου το οποίο ήταν για μένα, σαν ένα άχρηστο ρούχο. Ότι προσπάθησα να αγγίξω ή να σπρώξω κάποιον για να τραβήξω την προσοχή του. Ότι ο αέρας, που ξαφνικά έγινε πολύ πυκνός για μενα, δεν με άφηνε να έχω επαφή με τα πράγματα γύρω μου.

Όλα αυτά τά άκουγε ο γιατρός με ανοιχτό στόμα κοιτάζοντάς με, με έκπληξη. Μόλις τελείωσα με αποχαιρέτησε και έφυγε. Πιθανώς πήγε να μοιραστεί με τούς άλλους αυτά που έμαθε.

ΚΣΤ

Νομίζω ότι το είπε και στον αρχίατρο διότι εκείνος, όταν με επισκέφτηκε την επόμενη ημέρα για να με εξετάσει, μου είπε το έξης:

- Βλέπατε παραισθήσεις κατά την ληθαργία σας. Προσπαθήστε να τις ξεχάσετε, αλλιώς...

- Αλλιώς θα τρελαθώ; - του είπα. Όχι, αυτό ίσως θα ήταν υπερβολικό. Όμως μπορεί να σας προκαλέσουν μανία.

Πέστε μου, γιατρέ, μπορεί να έχει κανείς παραισθήσεις, όταν βρίσκεται σε λήθαργο; Γιατί το ρωτάτε; το ξέρετε καλύτερα από μένα. Μόνο η δική μου περίπτωση δεν μπορεί να με πείσει. Θα ήθελα να ξέρω τι λέει η ιατρική γι' αυτό το θέμα.

Δεν μπορούμε όμως να μην προσέξουμε και την δική σας περίπτωση. Αυτό είναι γεγονός!

- Δεν μπορούμε και σε όλες τις περιπτώσεις να λέμε ότι πρόκειται για λήθαργο διότι μ' αυτό τον τρόπο κλείνουμε τις πόρτες για την ερευνά, πράγμα πού πολλές φορές οδηγεί σε λάθος διάγνωση.

- Στην δική σας περίπτωση αυτό δεν ισχύει. Είχατε λήθαργο - εδώ δεν χωράει αμφιβολία. Συνεπώς οί παραισθήσεις πού εσείς βλέπατε συμβαίνουν σε τέτοιες περιπτώσεις.

- Γιατρέ μου, στην περίπτωση της πνευμονίας υπάρχουν προϋποθέσεις για λήθαργο;

- Η ιατρική δεν μας λέει ποιες ακριβώς προϋποθέσεις χρειάζονται. Ο άνθρωπος μπορεί να πέσει σε λήθαργο σε οποιαδήποτε ασθένεια. Ακόμα υπήρχαν περιπτώσεις όπου οι άνθρωποι έπεφταν σε λήθαργο χωρίς να προηγηθεί κάποια ασθένεια.

- Μπορεί όμως το οίδημα να γιατρευτεί μόνο του κατά τον λήθαργο, όταν η καρδιά δεν λειτουργεί και συνεπώς τίποτα δεν εμποδίζει το οίδημα να μεγαλώνει;

- Αφού με σας έγινε αυτό σημαίνει ότι μπορεί. Αλλά πιστέψτε με, το οίδημά σας γιατρεύτηκε όταν ήδη είχατε βγει από το λήθαργο.

- Μέσα σε λίγα λεπτά; Όχι και σε λίγα λεπτά... Αλλά μπορεί και μέσα σε λίγα λεπτά. Έτσι όπως δούλευαν τότε η καρδιά και οι πνεύμονές σας, μ' αυτή τη δύναμη θα μπορούσαν να σπάσουν και τον πάγο στο Βόλγα και όχι μόνο να διαλύσουν σύντομα οποιοδήποτε οίδημα. Μπορούν, όπως βλέπετε.

- Συνεπώς, η δική μου περίπτωση δεν έχει τίποτα περίεργο και είναι ένα συνηθισμένο πράγμα;

-Όχι, γιατί αυτό τουλάχιστον... είναι πολύ σπάνιο φαινόμενο.

- Σπάνιο; Μήπως καλύτερα να πούμε ότι αυτό πού μου συνέβη εμένα με έναν φυσικό τρόπο είναι αδύνατον να γίνει;

-Γιατί αδύνατον, αφού αυτό έγινε με σας; Συνεπώς, το οίδημα και μόνο του μπορεί να περάσει στην περίπτωση και όταν ακόμα ο οργανισμός δέ λειτουργεί. Η καρδιά και οι πνεύμονες, πού στην λειτουργία τους εμποδίζονται από το οίδημα, Μπορούν, αν θα θελήσουν, να δουλεύουν μια χαρά! Τότε δεν υπήρχε λόγος να πεθάνω από το οίδημα! και πέστε μου, γιατρέ, πώς μπορεί ο άνθρωπος να ξυπνήσει από το λήθαργο πού του το προκάλεσε η πνευμονία; Πώς μπορεί, δηλαδή, ταυτόχρονα να σωθεί από τούς δύο αυτούς κινδύνους;

Στο πρόσωπο του γιατρού παρουσιάστηκε ένα ειρωνικό χαμόγελο. - Βλέπετε; Σας είχα

προειδοποιήσει για την μανία, - είπε -. Θέλετε νά πείτε ότι στην περίπτωση σας δεν πρόκειται για λήθαργο και μου κάνετε τις ερωτήσεις με σκοπό...

«με σκοπό, σκέφτηκα, νά καταλάβω ποιος από μας πάσχει από μανία: εγώ, πού θέλω επιστημονικά νά εξετάσω την κατάσταση στην οποία βρέθηκα ή εσύ, πού θέλεις νά την βλέπεις όπως την βλέπει η «επιστήμη» σου και την χαρακτηρίζεις όπως την χαρακτηρίζει αυτή παρά τις φανερές ενδείξεις πού μαρτυρούν το αντίθετο»; Φωναχτά όμως του είπα το εξής:

Σας κάνω τις ερωτήσεις με σκοπό νά σας δείξω ότι δεν μπορώ νά λέω πώς ήλθε ο χειμώνας, όταν βλέπω την άνοιξη, όταν γύρω μου ανθίζουν τά δέντρα νά πέφτει το χιόνι μόνο επειδή η επιστήμη λέει πώς ο χειμώνας συνεπάγεται χιόνι. Θυμάμαι καλά πώς μια φορά το χιόνι έπεσε στις δώδεκα Μαΐου όταν τα δέντρα στον κήπο του πατέρα μου έβγαλαν άνθη.

Φαίνεται πώς αυτή η απάντησή μου έδωσε στον γιατρό νά καταλάβει ότι ήδη είχε αργήσει και εγώ ήδη είχα πέσει σε «μανία», δεν μου είπε τίποτα και εγώ με την σειρά μου δεν τον ρώτησα άλλο.

KZ'

Περιέγραψα εδώ την συζήτηση με τον αρχίατρο για νά μην με κατηγορήσει ο αναγνώστης για επιπολαιότητα. Νά μην λέει, δηλαδή, ότι εγώ δεν προσπάθησα αμέσως νά εξετάσω επιστημονικά το γεγονός πού μου συνέβη, πολύ περισσότερο πού αυτό συνέβη σε τόσο ευνοϊκές συνθήκες. Ενωώ την παρουσία των δύο γιατρών και όλου σχεδόν του προσωπικού του νοσοκομείου, οι οποίοι ήταν μάρτυρες του γεγονότος αυτού! Μπορεί ο αναγνώστης ακόμα και μόνος του νά καταλάβει ποιο αποτέλεσμα θα έφερνε αυτή η «επιστημονική μου έρευνα». Τι άραγε θα μπορούσα νά μάθω από τέτοιους επιστήμονες; Υπήρχαν πολλά πράγματα πού ήθελα νά καταλάβω. Ήθελα νά μάθω λεπτομερέστερα και νά καταλάβω πώς εξελισσόταν η ασθένειά μου. Ήθελα νά μάθω αν υπήρχε έστω και ελάχιστη πιθανότητα να εξαφανιστεί το οίδημα τότε πού η καρδιά μου δεν ενεργούσε, η κυκλοφορία του αίματος σταμάτησε και το σώμα μου ήταν

παγωμένο. Δεν πίστευα στο παραμύθι ότι το οίδημα εξαφανίστηκε μέσα σε λίγα λεπτά, όταν ξαναζωντάνεψα, διότι πώς μπορεί σ' αυτή την περίπτωση να εξηγηθεί ότι η καρδιά και οι πνεύμονές μου, πού στην λειτουργία τους εμποδιζόταν από το οίδημα, ενεργούσαν με τέτοια δύναμη;

Δεν ενοχλούσα πια τούς γιατρούς με τις ερωτήσεις μου διότι έτσι και αλλιώς δεν πίστευα ότι οι απαντήσεις πού θα μου έδιναν θα ήταν αληθινές και αμερόληπτες.

Προσπάθησα και αργότερα να προχωρήσω την ερευνά μου αλλά το αποτέλεσμα ήταν σχεδόν ίδιο. Παντού συναντούσα την αδιαφορία για ελεύθερη έρευνα, τη δουλική νοοτροπία και τον μικρόψυχο φόβο να βγουν οι άνθρωποι από τον περιορισμό πού τούς βάζει η επιστήμη.

Η επιστήμη... απογοητεύτηκα πολύ από την επιστήμη! Όταν ρωτούσα τούς επιστήμονες αν υπάρχει πιθανότητα ο άνθρωπος ο οποίος έπεσε σε λήθαργο, πού ήταν αποτέλεσμα της πνευμονίας και του οιδήματος των πνευμόνων, να συνέλθει, μου απαντούσαν αρνητικά. Την ίδια αρνητική απάντηση έπαιρνα και όταν ρωτούσα αν είναι δυνατόν ένας άνθρωπος να γίνει καλά ενώ βρίσκεται σε λήθαργο ή αν είναι δυνατόν να συμβεί λήθαργος στην περίπτωση πού όλοι οι γιατροί συμφωνούν ότι κανονικά το αποτέλεσμα της ασθένειάς μου έπρεπε να ήταν θάνατος; Και αν προχωρούσα παραπέρα και έκανα και άλλες ερωτήσεις οι απαντήσεις γίνονταν όλο και λιγότερο σίγουρες. και αν έλεγα ότι όλα αυτά συνέβησαν με μένα τον ίδιο, αμέσως «οι επιστήμονες» μου έλεγαν: «αν αυτό συνέβη με σας, τότε...» κλπ. και ούτε ίχνος οποιασδήποτε απορίας και έκπληξης, πράγμα πού δείχνει ότι ο άνθρωπος δεν πιστεύει καθόλου σ' αυτά πού έλεγε Πριν ένα τέταρτο...

Τελικά άρχισα μόνος μου να μαζεύω πληροφορίες σχετικά με το θέμα αυτό. Το έκανα επειδή:

1. Του ζητούσα να μάθω τι είναι λήθαργος. Είναι ένας βαθύς ύπνος, είναι λιποθυμία, μία κατάσταση, δηλαδή, στην οποία η ζωή σβήνει στον άνθρωπο αλλά δεν τον αφήνει τελείως. Μήπως η αντίληψη πού έχει η επιστήμη είναι λανθασμένη και σε κάθε άνθρωπο πού πέφτει σε λήθαργο συμβαίνει αυτό πού συνέβη με μένα;

2. Επειδή ήξερα ότι μερικοί δεν θα με πιστέψουν (η δυσπιστία τους όμως είναι εντελώς παράλογη και αβάσιμη διότι δεν μπορούμε επιστημονικά να αποδείξουμε ότι είναι

αδύνατον νά συμβεί κάτι τέτοιο), γι' αυτό προσπάθησα νά βρω αποδείξεις σε διάφορες μελέτες πάνω σ' αυτό το θέμα.

ΚΗ'

Ποια λοιπόν αποτελέσματα έφερε η ερευνά μου; τι ήταν αυτό πού μου συνέβη; αυτό ακριβώς πού είχα γράψει παραπάνω, ότι, δηλαδή, η ψυχή μου άφησε για κάποιο χρονικό διάστημα το σώμα και μετά, κατόπιν του προστάγματος του Θεού, γύρισε πίσω. Την απάντηση αυτή ο καθένας μπορεί νά την δει διαφορετικά: Κάποιος μπορεί νά το θεωρήσει απίθανο, κάποιος άλλος όμως μπορεί νά πει ότι αυτό είναι φυσικό. αυτό εξαρτάται από την ιδιοσυγκρασία και την κοσμοθεωρία του καθενός. Γι' αυτόν πού δεν αποδέχεται την ύπαρξη της ψυχής είναι ανόητη ακόμα και η σκέψη για κάτι τέτοιο. Ποια ψυχή μπορεί νά αποχωριστεί από το σώμα, αφού η ψυχή δεν υπάρχει;

Θέλω όμως οι τέτοιοι «χασάπηδες» νά προσέξουν το εξής: Υπάρχει στον άνθρωπο κάτι πού μπορεί νά βλέπει, νά ακούει, νά ζει, δηλαδή και νά ενεργεί ακόμα και τότε πού το σώμα του βρίσκεται ξαπλωμένο άψυχο και αναίσθητο πάνω σ' ένα τραπέζι. Για εκείνους πού πιστεύουν ότι ο άνθρωπος δεν αποτελείται μόνο από τά υλικά στοιχεία αλλά υπάρχει σ' αυτόν εκτός από αυτά και κάποια δύναμη πού λειτουργεί ανεξάρτητα, γι' αυτούς το γεγονός πού περιέγραψα δεν θα φανεί παράξενο. Νά πιστεύουμε στην ύπαρξη της ψυχής είναι, κατά τη γνώμη μου, πολύ λογικό. Πραγματικά, αν ή δύναμη πού ζωντανεύει και εμψυχώνει το σώμα μας είναι προϊόν της λειτουργίας του ίδιου του σώματός μας, τότε ο θάνατος δεν έχει νόημα. Για ποιο λόγο άραγε νά υπάρχει το γήρας και ο θάνατος αν όλα τά απαραίτητα στοιχεία για νά ανανεώνεται ο οργανισμός μας μπορεί νά τά παίρνει αδιάκοπα;

Διηγήθηκα το περιστατικό μου σε πολλούς ιερείς αλλά ακόμα και σε ιεράρχες. Μεταξύ τους υπήρχαν και πολύ μορφωμένοι άνθρωποι. Όλοι τους ομόφωνα μου απάντησαν ότι το γεγονός πού μου συνέβη δεν είναι καθόλου απίθανο. Πολλές τέτοιες περιπτώσεις περιγράφονται και στην Παλαιά και στην Καινή Διαθήκη, ακόμα και στους βίους των αγίων. Ο Πάνσοφος Θεός επιτρέπει για αγαθούς σκοπούς τέτοιους αρπαγμούς της ψυχής και δίνει στους ανθρώπους τη δυνατότητα νά βλέπουν σύμφωνα με το μέτρο των

ικανοτήτων τους τον άλλο κόσμο, τον κόσμο όπου ο καθένας μας θα πάει έτσι και αλλιώς. Νά πω και κάτι άλλο, κατά τη γνώμη μου, σε κάποιες περιπτώσεις ο σκοπός τέτοιων αποκαλύψεων γίνεται φανερός αμέσως. Υπάρχουν όμως περιπτώσεις που αυτός μένει κρυμμένος και μπορεί η αποκάλυψη να φαίνεται αναιτιολόγητη και μόνο μετά από πολύ καιρό γίνεται κατανοητός ο σκοπός της.

Στα βιβλία που διάβασα πάνω σ' αυτό το θέμα βρήκα ένα περιστατικό που ένας τέτοιος αρπαγμός της ψυχής στον άλλο κόσμο είχε καθοριστική σημασία μόνο για τον δισέγγονο της γυναίκας στην οποία αυτός συνέβη. Ο άνθρωπος εκείνος ήθελε να αυτοκτονήσει και τίποτε δεν μπόρεσε να τον σταματήσει. Όταν έμαθε όμως αυτό που είχε συμβεί στην προγιαγιά του άλλαξε την γνώμη. Προφανώς υπήρχε ανάγκη τέτοιας εμπειρικής γνώσης του άλλου κόσμου, αλλά κανείς στην οικογένεια αυτή, εκτός από την προγιαγιά του νεαρού που σώθηκε διά αυτής της γνώσεως από την αυτοκτονία, δεν είχε την ικανότητα να την δεχθεί. Γι' αυτό τόσος μεγάλος ήταν ο χρόνος που μεσολάβησε ανάμεσα στην αποκάλυψη και την στιγμή που έγινε φανερός ο σκοπός της.

Αυτή είναι ή θρησκευτική πλευρά της υποθέσεως. Ας περάσουμε τώρα να δούμε το θέμα από την άλλη πλευρά. Εδώ ανακάλυψα πολλά σημεία που επιβεβαίωσαν την πίστη μου και τίποτε δεν θα μπορούσε να την αναιρέσει.

ΚΘ'

Πρώτ' απ' όλα πρέπει να πω ότι από τά βιβλία που διάβασα έμαθα ότι στον λήθαργο είναι αδύνατο να έχει κανείς οφθαλμαπάτες.

Ο άνθρωπος όταν πέφτει σε λήθαργο συνήθως δεν ακούει και δεν αισθάνεται τίποτα ή αν ακούει, ακούει αυτά που πραγματικά γίνονται γύρω του. Και είναι λάθος να ονομάζουμε αυτή την κατάσταση λήθαργο. Αυτή η κατάσταση πιο πολύ μοιάζει με την παράλυση ή με τη νάρκη. Η παράλυση αυτή μπορεί να έχει διάφορες βαθμίδες και σε περίπτωση, όταν είναι δυνατή, παραλύει όλος ο οργανισμός. Τότε δεν μπορεί να γίνεται λόγος για όνειρα και οφθαλμαπάτες διότι μαζί με όλα τά άλλα όργανα παραλύει και ο εγκέφαλος. Αν η νάρκη αυτή δεν είναι πολύ βαθιά τότε ο ασθενής έχει καθαρές τις

αισθήσεις του και αισθάνεται και τά καταλαβαίνει όλα. το μυαλό του δουλεύει κανονικά όπως και το μυαλό ενός υγιούς ανθρώπου. Συνεπώς, αν παθαίνει κανείς αυτό, δεν σκοτίζεται ή διάνοιά του όπως στην περίπτωση του ύπνου ή της λιποθυμίας.

Καλή απόδειξη ότι αυτά που ζει ένας άνθρωπος στην κατάσταση που βρέθηκα εγώ είναι αληθινά και δεν είναι παραίσθηση και οφθαλμαπάτη είναι ή πεποίθησή του, ότι, αυτά που του είχαν συμβεί, ήταν πραγματικότητα και ή έντονη απήχηση που αυτά προκαλούν. Όμως αυτή η απόδειξη μπορεί να θεωρηθεί σοβαρή μόνο από τους ανθρώπους με υγιή διάνοια και όχι από τους «επιστήμονες». Νομίζω ότι ο καθένας μας έχει την εμπειρία κάποιου ονείρου, κάποιας παραίσθησης ή κάποιας οφθαλμαπάτης και ξέρει πόσο καιρό μένουν αυτά στην μνήμη. Συνήθως διαλύονται αμέσως μετά το ξύπνημα, όταν πρόκειται για όνειρο, ή μετά την παρέλευση της κρίσιμης στιγμής στην ασθένεια, όταν πρόκειται για παραίσθηση και οφθαλμαπάτη. Μόλις ξαναβρίσκει ο άνθρωπος τις αισθήσεις του αμέσως ελευθερώνεται από την επίδρασή τους και καταλαβαίνει ότι αυτά που έβλεπε ήταν οφθαλμαπάτες. Γνώριζα έναν άνθρωπο, ο οποίος, αφού πέρασε η κρίσιμη στιγμή και αυτός συνήλθε, έλεγε στους άλλους με χαμόγελο για τις φρικτές οφθαλμαπάτες που είχε δει αν και ήταν ακόμα αδύνατος έβλεπε την κατάσταση από την οποία μόλις βγήκε με τά μάτια ενός υγιή ανθρώπου και οι οφθαλμαπάτες που είχε δει δεν του προκαλούσαν φόβο. Άλλο πράγμα είναι η κατάσταση στην οποία βρέθηκα εγώ. Ποτέ μετά δεν είχα αμφιβολίες ότι όλα αυτά που είδα και έζησα από τότε που η ψυχή μου άφησε το σώμα και μέχρι την στιγμή που ξαναζωντάνεψα μέσα στο νεκροτομείο ήταν αληθινά και πραγματικά όπως η σημερινή μου ζωή. Διάφοροι άνθρωποι με πολλούς τρόπους προσπαθούσαν να με πείσουν να μην πιστεύω σ' αυτά.

Κάποιες φορές οι προσπάθειές τους αυτές μου φαίνονταν πολύ γελοίες. Είναι δυνατόν να πείσουμε έναν άνθρωπο να μην πιστεύει σ' αυτά που στη μνήμη του είναι το ζωντανά σαν να τά έζησε χθες; Προσπαθήστε να τον πείσετε ότι χθες όλη την ημέρα κοιμόταν και έβλεπε όνειρα ενώ αυτός είναι σίγουρος ότι χθες όπως και πάντα έπινε το τσάι του, έτρωγε, πήγε στη δουλειά και είδε τους γνωστούς του. Εγώ στην περίπτωση αυτή δεν αποτελώ κάποια εξαίρεση. Διαβάστε τις διηγήσεις για τά παρόμοια περιστατικά και θα δείτε ότι τέτοιες αποκαλύψεις του άλλου κόσμου σε κάποιες περιπτώσεις αφορούσαν μόνο έναν συγκεκριμένο άνθρωπο. Τότε του απαγορευόταν να διηγείται το περιστατικό σε οποιονδήποτε άλλον. Ο άνθρωπος όσο επιπόλαιος και πολυλογάς και να ήταν τηρούσε αυστηρά αυτήν την εντολή και δεν έλεγε το μυστικό του ούτε στους συγγενείς

του. Δεν τούς αποκάλυπτε αυτό που εμπιστεύτηκε μόνο σ' εκείνον ακόμα και αν περνούσαν δέκα και παραπάνω χρόνια. Άπ' αυτό γίνεται φανερό πόσο ιερή και απαραβίαστη ήταν γι' αυτόν αυτή η εντολή και συνεπώς το γεγονός που του συνέβη ήταν πραγματικό και δεν ήταν καρπός της νοσηρής φαντασίας του. Είναι γεγονός ότι μετά από τέτοιες αποκαλύψεις ακόμα και οι άθεοι γίνονταν πιστοί και έμεναν πιστοί όλη την υπόλοιπη ζωή τους.

Τι παράδοξο πράγμα είναι αυτό! Πώς μπορεί ένας υγιής άνθρωπος, όπως εγώ, όλη την ζωή του να βρίσκεται υπό την επίδραση ενός φρικτού ονείρου ή μίας ψευδαισθησίας; Και κάτι παραπάνω: Πώς μπόρεσε αυτή η ψευδαισθησία να αλλάξει την ζωή και την σκέψη του, όταν ακόμα και τα πιο φρικτά γεγονότα πολλές φορές είναι αδύνατον να προκαλέσουν τέτοια μεταστροφή;

Προφανώς αυτή η μεταστροφή δεν οφείλεται σε λήθαργο ή σε ψευδαισθησία αλλά σ' ένα πραγματικό γεγονός. Αν θα λάβουμε υπ' όψη και την κοινή σε όλους τούς ανθρώπους τάση να ξεχνάνε οτιδήποτε: οποιαδήποτε δυσάρεστα γεγονότα, απώλειες συγγενών κλπ. απ' όπου και το ρητό: «ο χρόνος θεραπεύει τά πάντα». Τότε το ότι το περιστατικό αυτό διατηρήθηκε ζωντανό στη μνήμη μου δεν αποτελεί απόδειξη ότι πέρασα εκείνη τη διαχωριστική γραμμή που χωρίζει τον κόσμο αυτό από τον άλλο, πέρα από την οποία δεν υπάρχει ο χρόνος και η λήθη και η οποία στην γλώσσα μας λέγεται θάνατος;

Λ'

Όλα αυτά που μου συνέβησαν ήταν πράγματα ασυνήθιστα και δεν ξέρω αν χρειάζεται να το επαναλάβω. Που εξαφανίστηκε το οίδημα, που ήταν τόσο μεγάλο, ώστε προκάλεσε την πτώση της θερμοκρασίας, γέμισε τούς πνεύμονές μου και δεν με επέτρεπε να αποπύσω τά υγρά που μαζεύτηκαν στο στήθος μου; Πώς μπόρεσε αυτό να διαλυθεί, τότε, που το αίμα μου ήταν παγωμένο; Γιατί οι πνεύμονες και η καρδιά μου αμέσως μετά την αναβίωσή μου άρχισαν να λειτουργούν με τέτοια δύναμη, αν το οίδημα, τότε, ακόμα δεν είχε εξαφανιστεί; Είναι πολύ δύσκολο για μένα να πιστέψω Ότι μπόρεσα με τέτοιες προϋποθέσεις να επανέλθω στη ζωή με έναν φυσικό τρόπο. Είναι

πολύ σπάνιες οι περιπτώσεις πού ο ασθενής γλιτώνει από μία τέτοια ασθένεια ακόμα και αν βρίσκεται σε πιο ευνοϊκές συνθήκες από ότι εγώ και οι δικές μου «ευνοϊκές συνθήκες» ποίες ήταν; Οι γιατροί με άφησαν, το σώμα μου το έπλυναν και το έβαλαν πάνω σ' ένα τραπέζι στο νεκροτομείο πού δεν υπήρχε θέρμανση και κάτι άλλο ακόμα αυτά πού έβλεπα και άκουγα δεν ήταν προϊόν της δικής μου φαντασίας.

Όλα αυτά συνέβαιναν στην πραγματικότητα. Κατανοούσα πολύ καλά όλα πού γίνονταν γύρω μου. Επομένως όλα αυτά δεν ήταν παραισθήσεις και το μυαλό μου λειτουργούσε κανονικά και παρ' όλα αυτά αισθανόμουν τον εαυτό μου διαχωρισμένο: έβλεπα το άψυχο σώμα μου ξαπλωμένο πάνω στο κρεβάτι και ταυτόχρονα έβλεπα τον άλλο εαυτό μου. Καταλάβαινα ότι βρίσκομαι σε μία κατάσταση διαφορετική και Κατανοούσα όλες τις ιδιαιτερότητες του καινούριου αυτού τρόπου υπάρξεις μου. Ξαφνικά παύω νά βλέπω αυτά πού γίνονταν μετά στο δωμάτιό μου. Γιατί; επειδή χάνω εντελώς τις αισθήσεις μου; Όχι, εξακολουθώ νά βλέπω και νά καταλαβαίνω όλα πού γίνονται γύρω μου. και δεν βλέπω αυτά πού γίνονται στο δωμάτιό μου, επειδή δεν είμαι εκεί. Όταν θα επιστρέψω θα βλέπω και θα ακούω πάλι, όχι όμως μέσα στο δωμάτιο, αλλά στο νεκροτομείο, στο όποιο ποτέ πριν δεν είχα βρεθεί.

Αν δεν υπάρχει ψυχή, τότε, ποιος ήταν αυτός πού τά έβλεπε και τά άκουγε; πως μπόρεσε ή ψυχή μόνη της νά χωριστεί από το σώμα, αν, στην περίπτωση μου, δεν συνέβη αυτό πού στην γλώσσα μας λέγεται θάνατος; και για ποιο λόγο εγώ θα τά έλεγα όλα αυτά σήμερα στην εποχή μας, στον αιώνα της απιστίας και άρνησης, αν αυτά δεν ήταν για μένα μία πραγματικότητα; επειδή πιστεύω και γνωρίζω ότι η διδασκαλία της Ορθόδοξης Εκκλησίας μας περί θανάτου είναι αληθινή αισθάνομαι την ανάγκη νά κάνω αυτή την εξομολόγηση. Είναι εξομολόγηση ενός ανθρώπου πού δεν πίστευε στην μετά θάνατον ζωή και με έναν τρόπο θαυματουργικό θεραπεύτηκε από αυτή την παράλογη και τρομερή ασθένεια πού έχει τόσο μεγάλη διάδοση στις μέρες μας.

Είπε ο Κύριος με το στόμα του δικαίου Αβραάμ στην παραβολή για τον Πλούσιο και τον φτωχό Λάζαρο: «ει Μωϋσέως και των προφητών ουκ ακούουσιν, ουδέ εάν τις εκ νεκρών ανέστη πεισθήσονται»(ΛΚ. 16, 31). Όσοι αναγνώστες διάβασαν με προσοχή αυτή την διήγηση θα καταλάβουν ότι τα λόγια αυτά του Κυρίου είναι αψευδή και ισχύουν και για μας σήμερα. Οι άνθρωποι πού δεν ακούνε και δεν τηρούν τις ζωποιές εντολές του Κυρίου μας, πού οι προφήτες και οι απόστολοι έγραψαν στα ιερά βιβλία, γίνονται ανίκανοι να πιστεύουν σ' αυτά πού λέει ένας άνθρωπος πού πραγματικά αναστήθηκε εκ

νεκρών... Τέτοια είναι η καρδιά του ανθρώπου που είναι σκοτισμένη από την αμαρτία: ο άνθρωπος ενώ έχει τα αυτιά, δεν ακούει!